

BLÅ KORS MAGASINET RUSFRI

SIDE 12

«NÅR DU SLUTTER MED ET
MISBRUK ER DET VIKTIG Å FINNE
NOE SOM KAN ERSTATTE DET. DU
FÅR MYE LEDIG TID.»

Stian Eriksen,
familieklubbentusiast

SIDE 18

«DET MÅ KJENNES UTROLIG ENSOMT
OG VONDT OM MENNESKER SOM MAN
ER AVHENGIG AV, ER AVHENGIGE AV
NOE ANNET. »

Ordfører Fabian Stang,
på åpningen av Kompasset Oslo

SIDE 04 -11

REKLAMEN VI IKKE TRENGER

” «Familieklubben – en trygg oase» var tittelen på en artikkel jeg skrev i gamle «BlåKorsBladet» høsten 2001. Familieklubbenes konsept og metodikk var den gang forholdsvis nytt i Norge.

Å lytte til andres erfaringer

«Familieklubben – en trygg oase» var tittelen på en artikkel jeg skrev i gamle «BlåKorsBladet» høsten 2001. Familieklubbenes konsept og metodikk var den gang forholdsvis nytt i Norge, selv om vi trygt kan si at Blå Kors og den øvrige rusomsorgen lenge hadde benytte lignende behandlingsmetoder rettet mot den rusavhengige og hans pårørende.

REDAKTØREN
STEINAR GLIMSDAL

I et trivelig loftslokale i Keyzers gate i Oslo sentrum møttes hver uke medlemmer fra seks forskjellige familier. Ansatte ved Blå Kors Senter i Oslo fungerte som «klubbassistenter». Det var spennende som journalist i 2001 å få være flue på veggen under et møte i denne familieklubben, en av landets aller første drevet etter den italienske «Hudolin-metoden».

BÅDE DEN I FAMILIEN SOM SLET MED MISBRUK og vedkommendes nærmeste pårørende, som slet på sin måte, fikk være med i klubben. En av familiene var ikke fulltallige den aktuelle høstkvalden. Dette hadde sin årsak i en ny heftig drikkeperiode hos ett av medlemmene. Det gjaldt en ung mann på 35 år. Han hadde kommet hjem med to vinflasker og en flaske konjakk noen dager tidligere og sagt at det ikke skulle være noe problem å ha dem i huset. Der tok han feil... Hans samboer og 35-åringens mor møtte allikevel opp i familieklubben denne kvelden. De to hadde sammenfallende syn på situasjonen og var utvilsomt til god støtte for hverandre. Omsorgen for han som ikke var der, var varm og ekte hos begge. Det hjalp å luften frustrasjonene sammen med mennesker som hadde vært gjennom noe lignende. De lyttet begge oppmerksomt til de andres erfaringer.

Stian het 35-åringen. Han hadde på dette tidspunktet slitt med et alkoholmisbruk gjennom flerfoldige år. Samboer Jan var nær ved å gå lei. Hvordan gikk det så videre? Det kan du lese om på side 12 og 13 i dette nummeret av Rusfri.

SOM DU VIL SE ER RUSFRI DENNE GANG også preget av Blå Kors' engasjement på det alkoholpolitiske området. Organisasjonen har i det siste særlig satt fokus på nødvendigheten av å demme opp for problemer som oppstår i land der den multinasjonale alkoholindustrien får anledning til å drive nærmest ubegrenset markedsføring. I tillegg settes søkelyset på det som her hjemme bidrar til å undergrave det norske alkoholreklameforbudet, et forbud som har bred støtte hos det norske folk og hos norske politikere.

Har dette noe å gjøre med det familieklubb-medlemmer snakker sammen om på sine ukentlige møter? Ja, det har det så avgjort!

Blå Kors-magasinet Rusfri – en klar røst på rusfeltet

NR 01 2012 / 4. ÅRGANG :

Blåkorsbladets 97. årgang • Rusfri/Vardevakts 87. årgang

UTGIVER:

Blå Kors Norge • www.blakors.no

ANSVARLIG REDAKTØR:

Steinar Glimsdal • steinar.glimsdal@blakors.no • tlf 926 36 739

REDAKSJONSSEKRETÆR:

Tina Fagerhus Brodal • tina.brodal@blakors.no • tlf 938 25 601

ADRESSE:

Storgata 38, N-0182 Oslo
tlf 22 03 27 40 • fax 22 03 27 41
post@blakors.no

ANNONSEHENVEDELSE:

TLF 938 25 601 • fax 22 03 27 41

SALG AV STØTTEANNONSER:

Faktureringservice Sør AS • tlf 32 24 44 33

FRIVILLIG ABONNEMENT:

kr. 150 for fire utgivelser pr år betales over konto 3000.16.77337
Bladet sendes gratis til alle betalende Blå Kors-medlemmer og organisasjonsmedlemmer.

LAYOUT OG TRYKK:

GRØSET™. Trykksaken er produsert etter miljøstandarden Svanemerket.

Blå Kors Norge

Blå Kors er en felleskristen, diakonal organisasjon som fremmer rusfrihet i samfunnet. Blå Kors forener frivillig innsats på rusfeltet med profesjonelt behandlingsarbeid. Ved siden av et forebyggende og holdningsskapende arbeid driver Blå Kors 41 diakonale virksomheter i 15 fylker. Organisasjonen har 2.900 medlemmer og 1.100 ansatte. Blå Kors er fra 1.1.2009 også en paraplyorganisasjon på rusfeltet for 28 landsomfattende kristne organisasjoner og trossamfunn.

Organisasjonsmedlemmer i Blå Kors

De Frie Evangeliske Forsamlinger, www.dfef.no
Den Evangelisk Lutherske Frikirke, www.frikirken.no
Den Evangeliske Forsamling, www.misjonsskirken.no
Den Indre Sjømannsmisjon, www.dism.no
Den Norske Kirke, Kirkerådet, www.kirken.no
Den Norske Israelsmisjon, www.israelsmisjonen.no
Det Evangelisk-Lutherske Kirkesamfunn, www.delk.no
Det Norske Baptistsamfunn, www.baptist.no
Det Norske Misjonsforbund, www.misjonsforbundet.no
Det Norske Misjonsselskap, www.nms.no
Guds Menighet Vegårshei, www.gudsmenighet.no
Indremisjonsforbundet, www.imf.no
Metodistkirken i Norge, www.metodistkirken.no
Norges KFUK/KFUM, www.kfuk-kfum.no
Norges Kristelige Student- og Skoleungdomslag, www.nkss.no
Norges Samemisjon, www.samemisjonen.no
Normisjon, www.normisjon.no
Norsk Helse- og Avholdsforbund, www.norskavholdsforbund.no
Norsk Luthersk Misjonssamband, www.nlm.no
Norsk Søndagsskoleforbund, www.nssf.no
Norske Misjonshotell og Gjæstehus, www.nm-hotels.no
Oslo Kristne Senter, www.oks.no
Pinsebevegelsen i Norge, www.pinsebevegelsen.no
Prison Fellowship, www.pfn.no
Sjømannskirken, www.sjomannskirken.no
Ålesund frie Misjonsmenighet, www.misjonsskirka.com
SI-Reiser AS, www.si-reiser.no
Rørlegger Ragnar Aas AS, Sladdhaugen, 4735 Evje

Aglo på Oslo-tur

4

Reklamen vi ikke trenger

16

12

Portrettet

18

Kompasset Oslo formelt åpnet

INNHold

02	Leder
04	Alkoholreklamen vi ikke trenger
08	Hindrer alkohol utvikling i land i Sør?
10	Bli med på årets Globale Konferanse om Alkoholpolitikk
12	PORTRETTE Med familieklubb som livsstil: Møte Stian M. Eriksen
14	Å bygge et liv – og ta vare på det...
16	Hvilke heftige klasserom: Bli med Aglo på Oslo-tur
18	Endelig ble snoren klippet for Kompasset Oslo
19	Visste du at bedre søvn kan hindre rusavhengighet?
20	Endelig er Lade BehandlingsSenter samlet
22	Blå Kors-skolene er unike! Her kan du lese hvorfor...
24	Nytt fra ungdommen – Blå Kors BARN OG UNGDOM
26	Organisasjonsnytt
28	Kronikk av styreleder Marit Brandt Låggøy: Nye muligheter for frivilligheten i Blå Kors
30	Nytt fra Rusfeltet
32	Annonser
34	Generalsekretæren har ordet
36	Møt Blå Kors sin nye støttespiller: SAS Institute

– Alkoholreklameforbudet

Mandag 13. februar leverte Blå Kors Norge til alle de 166 representantene på Stortinget et 20-siders notat med tittelen «Fakta om alkoholreklame». Dette skjedde dagen før en viktig interpellasjonsdebatt om EUs nye mediedirektiv som i sin ytterste konsekvens kan bane veien for alkoholreklame på norske TV-skjermer.

AV **STEINAR GLIMSDAL** TEKST OG FOTO

REKLAMEN VI
IKKE TRENGER

– Dette gjør vi på vegne av de mange kvinner og menn, barn og unge som hver dag rammes tungt av alkoholmisbruk her til lands, kommenterte generalsekretær Jan Elverum i forbindelse med overrekkelsen.

Notatet «Fakta om alkoholreklame», som er utarbeidet i samarbeid med det internasjonale Blå Kors-forbundet (IFBC), er en kritisk gjennomgang av den globale alkoholindustriens PR- og markedsføringsstrategier. Hvilke selskaper er det egentlig som står bak produksjon, distribusjon og markedsføring av produkter norske forbrukere finner i hyllene på Vinmonopolet eller i dagligvarehandelen? Og hva er det underliggende budskapet og den gjennomgående taktikken som en ser i praktisk talt all alkoholreklame i utlandet – for eksempel i enkelte utsatte land i Afrika?

NOTATET OPPSUMERER I NI PUNKT «sannheten om alkoholindustriens PR og markedsføring». Listen er i stor grad bygget på dokumentasjon samlet av EUCAM (European Centre for Monitoring Alcohol Marketing), en sammenslutning av frivillige organisasjoner i Europa som overvåker alkoholindustriens markedsførings- og lobbyaktiviteter. De ni punktene er:

- Alkoholindustrien normaliserer og ufarliggjør alkohol og alkoholbruk
- Alkoholindustrien bagatelliserer alkoholmisbruk og alkoholens skadevirkninger
- Alkoholindustrien marginaliserer avhold og forherliger alkoholbruk
- Alkoholindustrien fornektet at alkohol er skadelig og avhengighetsskapende
- Alkoholindustrien hevder at den arbeider for å løse alkoholrelaterte problemer
- Alkoholindustrien benekter at markedsføring av alkohol bidrar til økt alkoholkonsum
- Alkoholindustrien renvasker reklamen gjennom holdningskampanjer om ansvarlig drikking
- Alkoholindustrien fordekker PR og markedsføring som samfunnsansvar
- Alkoholindustrien undergraver norsk og internasjonal alkoholpolitikk

I DOKUMENTET BLIR DET BESKREVET hvordan alkoholindustrien bevisst framstiller alkohol som en naturlig og ikke minst positiv del av hverdagslivet – til folk flest. Reklamen bruker scener som assosieres med lykke, suksess, fritid og idrett. De godt dokumenterte skyggesidene er helt fraværende både i tekst og bilder.

Typisk er det også at alkoholindustrien framstiller alkoholproblemene som marginale, og at de kun rammer en liten del av brukerne. En minoritet som ikke må få ødelegge for det store flertallet som greier å kontrollere sitt forbruk. Det er også en klar trend at alkoholindustrien stiller spørsmålsteget ved den delen av forskningen som peker på farene ved alkoholbruken. Derimot peker de hyppig på positive analyser hvor det vises til forskning som hevder at et glass vin er sunt for hjertet etc. En forskning som svært ofte er finansiert av bransjen selv. Generalsekretær Jan Elverum har like fullt optimisme i behold:

– JEG REGISTRERER EN STERK VILJE I STORTINGET til å stå last og brast bak det norske alkoholreklameforbudet. Dette er svært gledelig. Vi ser tegn på en europeisk alkoholpolitikk som blir stadig mer forskningsbasert. Blå Kors vil være blant de internasjonale organisasjoner som bidrar til å gi øket styrke til en slik positiv trend, sier han.

Generalsekretæren viser til at alkoholindustrien har en årlig omsetning på bortimot fem billioner norske kroner (5 000 000 000 000 kroner) årlig på salg av alkohol. Det er ikke uvanlig å bruke mellom 15 og 20 prosent av dette til markedsføringstiltak.

– Heldigvis har Norge i stor grad vært forskånet for alkoholreklame gjennom vårt forbud. Samtidig opplever vi at det norske reklameforbudet er under sterkt press ved gjentatte overtramp her hjemme. Med svært begrenset oppfølgingskapasitet fra myndighetenes side er det svært sjelden at det sanksjoneres mot selv soleklare brudd på reklameforbudet.

BLÅ KORS' OPPFATNING ER AT DETTE ER REKLAME NORGE IKKE TRENGER og som ikke er ønskelig på norske TV-skjermer.

– Det er fra enkelte fremsatt krav om at reklameforbudet må oppheves dersom Norge påtvinges alkoholreklame over kanaler som sender fra utlandet, påpeker Elverum. – Dette er vi sterkt uenige i. Blå Kors mener tvert imot at en slik åpning gjør reklameforbudet viktigere enn noen gang. Blå Kors har tidligere dokumentert den massive redaksjonelle alkoholomtalen i norske medier. Vi kan ikke komme i en situasjon der norske forbrukere teppebommes av alkoholreklame både i redaksjonelle og betalte kanaler.

I et følgebrev med forslag til nye tiltak skriver Jan Elverum til stortingsrepresentantene: «Fra Blå Kors side er det ingen tvil om at vi må forsterke kontroll- og sanksjonsmekanismene for å håndheve det norske alkoholreklameforbudet, både på redaksjonell plass, i betalte kanaler, og i gråsonene som har oppstått på blogger og andre sosiale medier». Blå Kors foreslår blant annet at det snarest settes i gang en offentlig utredning av alkoholreklameforbudet og håndhevingen av dette.

Alkoholindustrien har alltid søkt å bli forbundet med fotball og annen idrett.

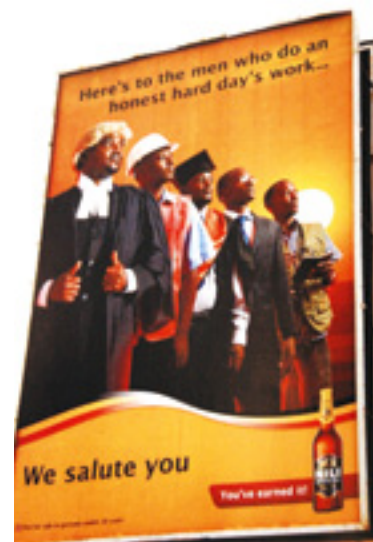

Fotokilde 33a: Annonsen for Carlsberg

må styrkes

Mandag 13. februar møtte generalsekretær Jan Elverum statssekretær i Helse- og omsorgsdepartementet, Lotte Grepp Knutsen, for å presentere rapporten og forslagene som Blå Kors har levert til Stortingets medlemmer.

Et eksempel på markedsføring av alkoholholdige drikkevarer i det afrikanske landet Uganda i 2011. Her er det en tydelig kopling mellom alkoholbruk og framgang.

Notatet «Fakta om alkoholreklame» er utarbeidet i et samarbeid mellom Blå Kors Norge og Blå Kors Internasjonale Forbund (IFBC).

REKLAMEN VI
IKKE TRENGER

Forsvar for norsk alkoholpolitikk

Blå Kors har i sin henvendelse 13. februar til stortingsrepresentantene redegjort for sitt flerårige arbeid med å sette fokus på den omfattende alkoholomtalen en finner i norske medier.

AV **STEINAR GLIMSDAL** TEKST OG FOTO

I en rapport som ble publisert i mai 2009 viste organisasjonen blant annet at de fire store dagsavisene VG, Dagens Næringsliv, Aftenposten og Dagbladet i løpet av 2008 alene viet 312 helsider til alkoholomtale i sine spalter. Blå Kors sendte i desember 2009 en henvendelse til Helsedirektoratet, som er ansvarlig myndighet for håndheving av reklameforbudet, der Blå Kors ba om en uttalelse fra Helsedirektoratet rundt tre problemstillinger:

1. Hvorvidt det har skjedd en omtolkning av det redaksjonelle handlingsrommet innenfor reklameforbudet og Grunnlovens §100.
2. Hvorvidt Helsedirektoratet har en reell mulighet til å håndheve reklameforbudet.
3. Hvorvidt dagens regelverk rundt reklameforbudet, herunder definisjonen av det redaksjonelle handlingsrom, er tilstrekkelig til å hindre en massiv undergraving av reklameforbudet mot alkohol.

I fjor høst kom svaret. Konklusjonene i svaret fra Helsedirektoratet karakteriserer Blå Kors som oppsiktsvekkende:

- «Helsedirektoratet deler Blå Kors' bekymring når det gjelder omfanget av redaksjonell og positiv omtale av alkohol, og effekten av slik omtale. Videre er det utvilsomt slik at økt konkurranse og andre samfunnsendringer har ført til at det har blitt mer av denne type stoff i aviser og andre medier. Som redegjort for ovenfor, er det imidlertid ikke noe som tyder på at utviklingen har sammenheng med at det skal ha skjedd en utvidelse av det rettslige handlingsrommet på dette området.»
- «På denne bakgrunn må det kunne slås fast at Helsedirektoratet, som tilsynsmyndighet for reklameforbudet, pr. i dag ikke har noen reel mulighet til å føre effektiv kontroll med at de ulike aktørene overholder regelverket for redaksjonell omtale av alkoholholdige drikkevarer.»
- «Når det gjelder det konkrete spørsmålet som stilles, er det mye som tyder på at regelverket, kombinert med de virkemidler og ressurser som står til rådighet i tilsynsarbeidet,

ikke i tilstrekkelig grad utgjør noe effektivt hinder for eventuelle forsøk på undergraving av reklameforbudet gjennom redaksjonell omtale av produkter.»

Blå Kors oppfatter at Helsedirektoratet med dette bekrefter den massive undergravingen av reklameforbudet som Blå Kors tidligere har avdekket, og videre at dagens regelverk, ressurser og virkemidler ikke er tilstrekkelig til å håndheve reklameforbudet. I praksis innebærer dette at Helsedirektoratet erkjenner at direktoratet som tilsynsmyndighet er maktesløse i forhold til brudd på reklameforbudet.

Blå Kors har følgende forslag til styrking av alkoholreklameforbudet:

- Det må snarest settes i gang en offentlig utredning av alkoholreklameforbudet og håndhevingen av dette. En slik gjennomgang må vurdere og ta inn over seg den moderne mediehverdagen, der både privatpersoner og profesjonelle nærmest fritt kan ytre seg på nett, slik at disse mediekanalene kan fanges opp i alkoholloven.
- Det må innføres et forbud mot kobling mellom alkoholomtale i betalte og redaksjonelle kanaler.
- Det bør opprettes et eget alkohol- og rusmiddeltilsyn som blant annet har ansvar for håndhevelse av reklameforbudet og som tilføres tiltrekkelige ressurser og kompetanse til å forvalte dette ansvaret på en skikkelig måte.
- Det må innføres langt strengere kontroll- og sanksjonsmuligheter overfor kommersielle aktører som bryter med reklameforbudet, herunder muligheter til å utestenge deres produkter fra Vinmonopolets butikker ved overtramp.

Blå Kors skriver til stortingsrepresentantene: «Når det gjelder den redaksjonelle dekningen er dette først og fremst redaktørene og journalistenes ansvar. Blå Kors vil derfor senere sende en oppfordring til Norsk Presseforbund om å utvide Vær Varsom-plakaten med et eget punkt som maner til særskilt varsomhet ved omtale av produkter som er omfattet av reklameforbud, etter modell fra svensk presse.»

Ikke veto mot EUs mediedirektiv

- JEG REGISTRERER EN STERK VIJLE I STORTINGET til å stå last og brast bak det norske alkoholreklameforbudet, sier generalsekretær i Blå Kors, Jan Elverum, i en kommentar til interpellasjonsdebatten i Stortinget 14. februar om EUs såkalte mediedirektiv. Under debatten ble det klart at regjeringen ikke vil bruke sin vetorett mot direktivet.

– Når regjeringen har bestemt seg for ikke å bruke Norges vetorett er det desto viktigere å verne om det norske regelverket mot reklame for alkohol i TV-sendinger fra utlandet rettet mot norske seere, sier Elverum. – Her er vi enige med nesten alle som hadde ordet under interpellasjonsdebatten i Stortinget.

I debatten svarte utenriksminister Jonas Gahr Støre (Ap) på en interpellasjon om EUs mediedirektiv fra representanten Dagfinn Høybråten (KrF).

TIL TROSS FOR DEN TVERRPOLITISKE VIJLEN til å forsvare det norske reklameforbudet er Jan Elverum allikevel urolig for situasjonen Norge kan komme opp i. Han viser til utviklingen i Sverige der en har opplevd en kraftig økning i alkoholreklame via de seks svenske TV-kanalene som sender fra Storbritannia. Alkoholprodusentene kjøpte TV-reklame for 366 millioner kroner på svensk TV i 2010, noe som ifølge den svenske rusorganisasjonen IOGT-NTO er nesten en fordobling på to år.

– Og dette skjer til tross for at Sverige – likesom Norge – har et generelt lovforbud mot å sende alkoholreklame på TV, kommenterer Elverum. – Landskapet blir mer åpent ved den strategien som utenriksminister Jonas Gahr Støre skisserte i Stortinget, men jeg gleder meg over en regjering som sier de vil skjerpe håndhevingen av reklameforbudet. De har i den sammenheng all grunn til å merke seg Blå Kors' dokumentasjon rundt undergravingen av det norske reklameforbudet som i dag skjer på norsk jord.

GENERALSEKRETÆREN I BLÅ KORS SYNES det er positivt at regjeringen lover å holde trykket oppe for en mer restriktiv alkoholpolitikk i Europa.

– Vi ser gledelige tegn på en europeisk alkoholpolitikk som blir stadig mer forskningsbasert. Blå Kors vil være blant de internasjonale organisasjoner som bidrar til å gi øket styrke til en slik positiv trend, sier Jan Elverum. (Rusfri)

Dagfinn Høybråten
Foto: Anne Bråtveit

Utenriksminister
Jonas Gahr Støre (Foto:
Utenriksdepartementet)

ALKOHOL
HINDRER
UTVIKLING

Direktør Charles H. D. Parry (til v) fra Sør-Afrika i samtale med Blå Kors' generalsekretær Jan Elverum og programsjef Eva Frydenborg. (Foto: Steinar Glimsdal)

Hindrer alkohol utvikling i land i sør?

«Jeg leder et land av fylliker,» sa tidligere president i Namibia, Sam Nujoma, i en tale han holdt for noen år tilbake. Det var et hjertesukk fra en president som så at problemene knyttet til alkohol var i ferd med å vokse over hodet på det lovende landet.

AV **STEINAR GLIMSDAL** OG **OLE ANDREAS HUSØY**

De alkoholrelaterte helse- og kriminalitetsutfordringene i Namibia var økende, og samtidig var landet under et ekstremt press fra alkoholindustrien for å holde skattene lave, ha fleksible åpningstider og legge enda bedre til rette for økt produksjon av alkohol. Industrien gikk så langt at de selv forfattet et utkast til en nasjonal alkohollovgivning. I et land med mat- og vannmangel og store alko-

holrelaterte problemer, mente industrien at det landet trengte var å bruke mer av vannet og kornet til brygge øl.

HVA ER EGENTLIG FORHOLDET MELLOM ALKOHOL OG UTVIKLING i land i sør? Hvor sterk er koblingen mellom alkohol og store helseproblemer som hiv/aids og tuberkulose? Hvordan hindrer alkoholisbruk økonomisk vekst? Hvordan på-

virker alkoholrelatert kriminalitet, som vold i familien, samfunnsutviklingen?

Dette var spørsmålsstillingene under et fagseminar 7 desember i fjor i Oslo. Blå Kors Norge i samarbeid med Kirkens Nødhjelp, KFUK-KFUM Global og Forut var arrangør.

– Motsatt av hva mange afrikanske regjeringer tror, bidrar ikke alkoholindustrien til utvikling. Den skaper større kostnader enn inntekter, sa Charles H. D. Parry, direktør i avdelingen for rusmiddelforskning i South African Medical Research Council, i sitt foredrag.

PARRY LA FRAM FORSKNINGSRESULTATER fra Afrika som viser at alkoholbruk fører til større risiko for å pådra seg infeksjonssykdommer. De som drikker en alkohol-

mengde som overstiger 40 gram per dag, har tre ganger så stor risiko for å få tuberkulose som andre. En undersøkelse fra landene sør for Sahara viser at alkoholbrukere har 72 prosent høyere risiko for å få hiv/aids, blant annet fordi man da lettere har ubeskyttet sex, men også fordi alkoholrelaterte sykdommer kan føre til at man har dårligere immunforsvar.

Ifølge Parry lever 25 millioner mennesker i Afrika sør for Sahara med tuberkulose eller hiv. Alkohol er en medvirkende årsak til at mange av disse har fått sykdommene. Derfor mener Parry at man i bekjempelsen av sykdommer som hiv og tuberkulose må ta hensyn til alkoholproblemet, og arbeide for å få innført tiltak som begrenser alkoholbruken, for eksempel ved å høyne avgiftsnivået på alkohol, innskrenke salgstidene, og begrense mulighetene for alkoholreklame.

PARRY OG HANS MENINGSFELLER har imidlertid tunge aktører å bryne seg på. Dag Endal og Øystein Bakke fra Forut pekte i sine innlegg på at den multina-

sjonale alkoholindustrien nå retter sine øyne mot Afrika, fordi det er der man venter vekst i markedene. Endal sa at selskapene, ved blant annet å satse på lokale råvarer til produksjonen, prøver å bygge allianser som gir dem gunstige vilkår i disse landene.

Øystein Bakke viste til at flere land i Afrika de senere år har tatt initiativ for å utvikle en nasjonal alkoholpolitikk. En sammenligning av alkoholpolitiske dokumenter fra Lesotho, Uganda, Malawi og Botswana viser at dokumentene er påfallende like. Ifølge Bakke kommer det av at mye av innholdet er ført i penen av en medarbeider i et av de store multinasjonale alkoholselskapene. I dokumentene står det at landene vil samarbeide aktivt med alkoholindustrien i utforming av alkoholpolitikken.

STATSSEKRETÆR INGRID FISKAA (SV) I UTENRIKSDEPARTEMENTET sa at det er viktig at interessekonfliktene mellom helsepolitikk og næringsinteresser kommer tydelig fram, og at næringslivet må

få innskrenket sin innflytelse over helsepolitikken. Hun sa også at det er viktig at helsepolitiske hensyn er integrert i andre politikkområder, for eksempel avgiftspolitikken. I FN-sammenheng har Norge vært særlig opptatt av at skatter og avgifter må brukes aktivt for å begrense bruk av tobakk og alkohol.

– Dagens tema går fint sammen med regjeringens prioriterte områder, bekjempelse av mødredødelighet og fattigdom, sa statssekretæren, som etterlyste en større bevissthet rundt risikoen ved overdreven alkoholbruk og ubeskyttet sex.

Bistandsseminaret foregikk i Norads lokaler i Oslo, og vel 30 personer fra en rekke organisasjoner og offentlige etater deltok.

Blå Kors trenger flere frivillige, kunder og givere!

BLÅ KORS TRENGER FLERE FRIVILLIGE, KUNDER OG GIVERE TIL VÅRE GJENBRUKSBUTIKKER I TØNSBERG, DRAMMEN OG OSLO!

HAR DU LYST OG TID TIL FRIVILLIG ARBEID, ER DU HJERTELIG VELKOMMEN TIL EN PRAT! VI HAR MANGE ULIKE OPPGAVER TIL BESTE FOR BLÅ KORS' ARBEID BLANT BARN OG UNGE. OPPLÆRING VIL BLI GITT.

FOR NÆRMERE INFORMASJON KONTAKT: BLÅ KORS NORGE
V/STAAL TREVLAND, TLF 907 00 069.

NÅR DET GJELDER BUTIKKEN I OSLO KAN DU OGSÅ TA KONTAKT MED BLÅ KORS HOVEDKONTOR V/MONICA, TLF 22 03 27 46

Kom og se vårt vareutvalg!

Butikken Nytt+brukt Drammen
Besøksadresse: Tordenskiolds gate 80
(Strømsø v/Holmenbrua)
Tlf: 32 82 90 00
Åpningstider: 10-16 (mandag, onsdag og torsdag, stengt tirsdag, fredag og lørdag)

Butikken Nytt+brukt Oslo
Besøksadresse: Thv Meyers gate 89 (ved gamle Schous bryggeri)
Tlf: 22 37 65 92 / 22 03 27 46
Åpningstider: 11-17 (mandag-torsdag, stengt fredag), 12-16 (lørdag)

Butikken Nytt+brukt Tønsberg
Besøksadresse: Trælleborggata 10 (v/Biltema)
Tlf: 33 33 16 10
Åpningstider: 10-16 (mandag-fredag, stengt lørdag)

BUTIKKEN
nytt+brukt

«Either we will control alcohol -

F.v. Lovemore Mughandira (Blå Kors Namibia), Mark Moser (da Generalsekretær IFBC), Djikoloum Magourna (Blå Kors Tsjad), Torunn Sæther (Blå Kors Norge), Smart Kaschipare (Blå Kors Botswana), Judith Fiss (IFBC), Lehloenya Mahao (IFBC og Blå Kors Lesotho).

Dette sa Derek Rutherford, leder i Global Alcohol Policy Alliance, i sin åpningstale under årets Globale Konferanse om Alkoholpolitikk. Konferansen gikk av stabelen i Bangkok 13. til 15. februar, og over 1200 deltakere fra i overkant av 59 land deltok.

AV TORUNN SÆTHER TEKST

MÅLET VAR Å SETTE SØKELYS på behovet for at enda flere bidrar til iverksettingen av Verdens Helseorganisasjons (WHO) globale alkoholstrategi som ble vedtatt i 2010. Denne strategien setter opp en rekke velbegrunnede tiltak mot skadelig bruk av alkohol som land kan benytte seg av. Konferansens vertskap var Thailandske myndigheter, Thai Health, GAPA og ikke minst WHO. På konferansens siste dag ble den oppsummert på følgende vis; «Noe må gjøres nå. Nå! Vi vet nok, både om hvor store alkohol problemene er i verden og hvilke tiltak som virker.»

PÅ VERDENSBASIS VET MAN at skadelig alkoholbruk i dag tar livet av flere enn HIV/AIDS, Tuberkulose eller vold. I tillegg kommer alle de langsiktige helseskader og også sosiale skader som følger av slik alkohol bruk. Dette viser med all mulig tydelighet utfordrin-

gene som ligger foran om ikke noe gjøres. Mange land i verden, spesielt i sør, opplever en økning i skadelig alkoholbruk med de problemene som følger av dette. Mange av disse landene har ikke per i dag en effektiv lovgivning som kan demme opp for problemene som skadelig alkoholbruk fører med seg. Dette på tross av at forskning viser med all mulig tydelighet hvilke tiltak som kan og bør settes inn for å hindre at problemet vokser seg større.

DEN MULTINASJONALE ALKOHOLINDUSTRIEN har kastet sine øyne på Afrika, Asia og Sør-Amerika og driver der en svært aggressiv markedsføring av sine produkter. Disse landene har tradisjonelt sett en stor befolkningsandel som ikke drikker alkohol, men under det massive presset de blir utsatt for av industrien er dette i endring. Dette i kombinasjon med en svært

- or alcohol will control us!»

ung gjennomsnittsbefolkning og større økonomisk som opplever spillerom gjør at en fortsatt mangelfull regulering av alkohol vil føre til en økning av skadeomfanget fra skadelig bruk av alkohol spesielt i disse delene av verden.

BLANT DE 1200 KONFERANSEDELTAKERNE fant man forskere, representanter fra sivil samfunn, politikere og også statsansatte. Denne brede deltagelsen gjorde konferansen til et unikt forum for å utveksle erfaringer med andre som jobber med samme type utfordringer, men med noe ulike innfallsvinkler som for eksempel praktikere versus forskere. Representanter fra mange land la frem eksempler på den før nevnte svært aggressive markedsføringen alkoholindustrien står for og fortalte om en vanskelig kamp for å få gjennomslag for en regulering av alkohol som vil være for det beste for folkehelsen. Samtidig fikk man også innsikt i måter å jobbe fram god alkoholpolitikk på tross av dette presset. Konferansen gav deltagerne betydelig mot til fortsatt arbeid.

SOM SAGT ER DET STOR ENIGHET blant forskere på dette feltet om hvilke typer tiltak som hindrer alkoholskader. WHO's globale alkohol strategi fremholder disse, eksempelvis regulering av pris, tilgjengelighet og markedsføring. Disse er tiltak som ikke koster mye å gjennomføre. Det siste er spesielt viktig i land som ikke har samme ressurser tilgjengelig som oss her i nord. Konferansens tittel 'From the Global Alcohol Policy Strategy to National and Local Action', peker nettopp på viktigheten av å jobbe fram nasjonal lovgivning som bygger på nevnte alkoholstrategi og som ved implementering kan redusere og hindre ytterligere alkoholskader med de menneskelige og økonomiske gevinsten dette vil gi landene. Derfor var det så viktig at vi og andre som representerer det sivile samfunn var til stede på konferansen. Den jobben Blå Kors, FORUT og andre organisasjoner som for eksempel Soul City (Sørafrikansk) og Drug Fight Malawi gjør i forhold til påvirkning og opplæring i alkoholpolitikk i flere land i det sørlige Afrika, er helt nødvendig skal den globale alkoholstrategien kunne tas ned til nasjonal nivå og bli effektiv implementert. Samtidig må det globale arbeidet holde frem. Alkoholindustrien er multinasjonal. Derfor er det viktig at WHO støttes i det arbeidet de gjør globalt for å beskytte folkehelsen.

BLÅ KORS NORGE HAR SAMMEN MED FORUT i flere år drevet prosjektet alkoholpolitisk opplæringsprogram i utviklingsland. Dette er en konkret implementering av nevnte globale alkoholstrategi. Mange Blå Kors kollegaer og mange andre har gjennomgått dette kurset siden dets start i 2009. Mange av disse er i dag involvert i aktivt arbeid for forskningsbasert alkoholpolitikk i sine land. Derfor prioriterte det Internasjonale Blå Kors Forbundet sammen med Blå Kors Norge, bred deltakelse på denne konferansen, både for egen læring og også formidling til andre av det arbeidet vi står i. Til sammen deltok 7 representanter for Blå Kors bevegelsen. Sammen med WHO, GAPA, FORUT og alle 1200 deltagere stiller vår bevegelse seg bak konferansens slutterklæring.

BLÅ KORS NORGE VIL sammen med kollegaer i andre organisasjoner fortsette det alkoholpolitiske opplæringsarbeidet også i årene som kommer. Vi ønsker nettopp å bidra til at WHO's globale alkoholstrategi blir tatt ned på nasjonal nivå og effektivt implementert slik at alkoholens skadevirkninger begrenses også i land i sør. Heldigvis er vi ikke alene om dette, og vi trenger enda flere som jobber for det samme. Som sagt innledningsvis; 'Noe må gjøres. Nå!'

Fotograf Dag Endal.

Fv: Vladimir Poznyak (WHO), Supreda Adulyanond (Thai Health), Sally Casswell (SHORE/Massey University), Veenarat Laohapakul (ordstyrer)

Fotograf Dag Endal.

PORTRETTET

Med familieklubb som livsstil

Stian M. Eriksen (45) fra Oslo slet med et alvorlig alkoholproblem i 10 år. Han var innom flere behandlingsinstitusjoner, men fikk lite ut av det, forteller han. Stian var heldig. Han hadde både en mor, en samboer og en arbeidsgiver som viste forståelse og som stilte opp for ham.

AV STEINAR GLIMSDAL TEKST OG FOTO

Vendepunktet ble medlemskap i en familieklubb som var nært knyttet opp mot Blå Kors Senter i Oslo. Fra januar 2000 gikk Stian sammen med samboer Jan og sin mor til ukentlige møter med andre familier som befant seg i samme situasjon.

– Assistentene i klubben, Anne-Berit og Elisabeth, begge terapeuter ved Blå Kors-senteret, ga et solid førsteinntrykk. Det betød mye i starten. Jeg holdt fast på klubbmedlemskapet i fem år, med enkelte tilbakefall de første årene. Jeg er

helt enig med dem som sier at dette er en enkel og virksom erfaringsutveksling. Det er bare fantastisk å følge utviklingen hos deltakerne i en familieklubb.

Stian Eriksen forteller at han i oktober i år har vært alkoholfri og avholds i 10 år i strekk.

– Drukket er drukket. Tidligere erfaringer er noe du ikke får endret, men du kan lære av det, sier Stian Eriksen som har gjort selvhjelpsarbeid gjennom familieklubber til en livsstil.

FAKTA

Familieklubbene i Norge

- Organisasjonen ble offisielt stiftet i Norge i mars 2005, den første klubben ble etablert her til lands i 1999.
- Det finnes i dag familieklubber i Oslo, Akershus, Østfold, Hedmark, Vest-Agder, Rogaland, Hordaland, Møre og Romsdal og Sør-Trøndelag.
- Sekretariatet har kontor i Torggata 1, 0181 Oslo.
- For kontakt med de enkelte klubbene eller for å få vite om tilbud finnes der du bor, ta kontakt med sekretariatet, tlf 416 87 171, e-post: postmaster@familieklubb.no.
- Mer informasjon: www.familieklubb.no.

peke på forbedringer, mens jeg på min side kunne se at også de hadde det mye bedre i mine edru perioder. Jeg tror samtidig det var avgjørende at Jan og mor fikk øye på «den andre Stian» som var annerledes enn «alkoholikeren Stian».

FAMILIEKLUBBKONSEPTET KOMMER FRA VINLANDET ITALIA og ble brakt til Norge av Avholdsfolkets Landsråd, i dag Actis. Stian Eriksen ble totalt bitt av familieklubb-basillen etter sine gode erfaringer med medlemskapet i Oslo-klubben. Både han og samboer Jan tok et assistentkurs i 2002. Fra 2006 til 2009 var han klubbassistent i en nystartet familieklubb. Fra 2004 og til 2007 var Stian Eriksen leder i styret for den nye paraplyorganisasjonen «Familieklubbene i Norge». Han har nettopp svart ja til å gå på en ny styreperiode etter en pause på fem år.

– Min erfaring er at etablerte familieklubber trenger en viss sirkulering og utskiftninger av medlemmer. Vi trenger at det blir rekruttert nye. Her ser jeg en viktig jobb for Blå Kors' forskjellige virksomheter. Siden Blå Kors var med å starte familieklubbene i sin tid har vi hatt forhåpninger til nyrekruttering gjennom organisasjonen og dens tiltak. Det har ennå ikke tatt av. Det har vel litt å gjøre med at klubbene er relativt nye på rusfeltet, og det tar tid å få det nye innarbeidet, sier Stian.

- Hva er det avgjørende trekk ved familieklubbmetodikken?

– Det er dette å lytte til andres erfaringer. Jeg kunne være ganske immun hver gang min mor sa noe om mitt eller andres alkoholmisbruk, men dersom en annens mor sa det samme, da gikk det opp et lys for meg! Etter hvert fikk også jeg øye på den store livserfaringen min mor kunne ta i bruk for å hjelpe andre.

STIAN FORTELLER AT HANS FAR OGSÅ SLET MED ET ALKOHOLMISBRUK. Foreldrene skilte lag på selveste julaften etter 25 års ekteskap. Det var moren som satte ned foten. Stian var 16 år.

– Alt dette ga min mor en verdifull realkompetanse. Som 77-åring foreleste hun om alkoholmisbruk ved Diakonihøgskolen Lovisenberg i Oslo. Gjett om jeg var stolt, forteller han med et smil.

- Har du en fornemmelse av at alkoholproblemene gikk i arv fra din far til deg?

– Det har aldri vært så veldig interessant spørsmål for meg. Fyllesjuka blir ikke noe bedre av at alkoholmisbruket er arvet. Min problemtid var grovt regnet perioden 1993–2003. Jeg tror det kan skje hvem som helst at ens alkoholbruk tipper over i et misbruk.

- Nå ser du framover?

– Ja, drukket er drukket. Tidligere erfaringer er noe du ikke får endret, men du kan lære av det.

STIAN ERIKSEN DELER GJERNE SINE RÅD med dem som er på vei ut av et misbruk.

– Når du slutter med et misbruk er det viktig å finne noe som kan erstatte det. Du får mye ledig tid, og det handler om å finne noe nyttig å bruke den til. Tupp deg sjøl bak, og kom deg ut av det vante! Det handler om å ta ut andre sider ved deg selv enn bare «alkoholikersiden».

Stian har brukt tida etter 2003 aktivt. Etter drikkinga har han tatt videreutdanning, fått seg ny jobb, blitt kommunepolitiker og startet eget firma.

– Vi har flyttet, byttet bolig og omgangskrets. Farvel for godt med det gamle! Også må du få med at jeg er blitt Blå Kors-medlem!

- Og lokalpolitiker?

– Ja, jeg fikk være nestleder i Helsefyr-Sinsen Arbeiderpartilag 2002–2004. Siden da har jeg hatt flere verv i Trøgstad Ap. Jeg sitter i Samarbeidsutvalget for partigruppene i Indre Østfold, er kommunenes representant i styret til Frivillighetssentralen, representant i Livsløpsutvalget i Trøgstad samt vararepresentant til kommunestyret. Disse vervene har gitt selvtilliten en «boost». Det gjorde noe med meg å oppdage at andre mente jeg var brukbar til noe, minnes Stian.

– Jeg kom heldigvis fra all drikkinga med både hode og lever i behold. Jeg kan tåle å se andre drikke, jeg bryr meg døyt om det. Men hjemme hos oss blir det til at vi stadig må tørke støv av vodkaflassene. Min samboer er det jeg vil kalle avholds i praksis. Vi har funnet vår stil, og lever godt med det. Det er faktisk mange av mine venner som ikke har fått med seg at jeg har hatt alkoholikerproblemer, avslutter Stian Eriksen med et smil.

Avdelingsleder Einar Hajum og psykologspesialist Hege R. Welde har sammen med sine kolleger på Lade BS utviklet et verktøy rettet mot gravide og småbarnsfamilier.

Å bygge et liv - og ta vare på det

Prosjektet «Å bygge et liv - og ta vare på det» i regi av AGS på Lade BS, utvikler et verktøy som hele kjeden av hjelpere skal ta i bruk for å bygge og ivareta. Og i sentrum - barna!

AV **TOR-STEINAR JOREM** TEKST OG FOTO

På mange måter er dette en systematisering og optimalisering av det gode arbeidet Avdeling for gravide og småbarnsforeldre (AGS) har gjort i mange år.

Prosjektet, som er toårig, har fått støtte fra Husbanken, E. C. Dahls Stiftelse og Avdeling for forskning og utvikling (FoU) i Rusbehandling Midt-Norge. Hovedansvarlig for prosjektgjennomføringen på AGS er avdelingsleder Einar Hajum og psykologspesialist Hege R. Welde (bildet). De to poengterer at hele avdelingen har vært sterkt involvert i prosjektet.

– Prosjektet er rettet mot gravide og småbarnsfamilier der foreldre har rusproblemer med omfattende tilleggsproblematikk, sier de to prosjektansvarlige.

Einar Hajum og Hege R. Welde forteller at dette er en gruppe som ofte opplever mangler i hjelpetilbudet. Ikke minst opplever de at det ofte kan være manglende samhandling mellom hjelpetiltakene som settes inn.

Prosjektet tar for seg de store utfordringene hjelpeapparatet har i å få en felles forståelse av disse familienes fungering og samtidig ha en forståelse av hva som er god omsorg for barna.

– Dette er et helhetlig prosjekt hvor vi setter fokus på alle livsområdene. Vi ser ofte at overgangen mellom institusjon og bolig er krevende. Prosjektet skal hjelpe oss med å kartlegge situasjonen slik at det blir tydeligere hva familien trenger rette tiltakene til enhver tid, sier Hajum og Welde. Det jobbes målrettet med brukermedvirkning. Brukernes erfaringer og innspill er svært viktige når en skal utvikle behandlingstilbudet.

Gjennom prosjektets kompetansedel har avdelingen knyttet til seg psykolog Bente Sommerfeldt og professor Finn Skårderud. De skal bidra til å styrke avdelingens arbeid med bl.a. mentaliseringsbasert miljøterapi. Denne forståelsen passer godt med prosjektets grunntanke og målsetting.

Vanligvis er familiene på AGS i en periode på mellom tre måneder og ti måneder. Deretter følger avdelingen opp pasientene over en periode på to år.

– Vi er langt fra ferdige med familiene når de forlater oss. Vi følger dem opp, og vi har en dialog med både ansvarsgrupper og andre aktuelle samarbeidspartnere.

Selve modellen tar utgangspunkt i fire deler:

- Metodeutvikling, implementering og evaluering av et konkret verktøy og metodikk for å bedre kvaliteten på kartleggingsarbeid, intervensjoner og samhandling
- Kompetanseheving internt på avdelingen innen identifiserte store livsområder
- Ekstern kompetanseheving gjennom formidlingsarbeid fra avdelingen og ut til samarbeidspartnere og andre instanser som møter familiene
- Styrke arbeidet med overgangen fra institusjon og ut i egen bolig

Prosjektet handler mye om de store utfordringene hjelpeapparatet har i å få en felles forståelse av disse familienes fungering og samtidig ha en forståelse av hva som er god omsorg for barna.

Fagområdet har manglet et verktøy som dette, og Einar Hajum og Hege R. Welde tror at svært mange virksomheter kan dra stor nytte av nybrottsarbeidet som nå foregår på AGS og Lade.

AGLO PÅ OSLO-
TUR

Stortingets rolle er pensum i samfunnsfag. Da drar vi dit og opplever pensum på nært hold.

Hvilke heftige klasserom

Av og til gjør Blå Kors-skolene våre en aldri så liten vri på skoledagene. I stedet for å lese om det som skjer oppsøker vi begivenhetene. Rusfri var med da 30 elever og fire lærere fra Aglo videregående skole i Stjørdal dro til hovedstaden for å lære. Vi dro til Oslo og fant oss godt til rette i noen av Norges mest spennende «klasserom». Vi traff riktignok ikke statsministeren, men mange av hans kolleger dukka opp i løypa vår.

AV **TOR-STEINAR JOREM** TEKST OG FOTO

VÅRT DAGLIGE KLASSEROM PÅ AGLO fikk noen dagers pause, mens vi lette etter noe mer spennende i hovedstaden. Og vi fant, vi fant...

En ting er altså å lese om det som er spennende. Noe helt annet er å være der «live». Vi ser Stortingssalen på TV – sånn et par tre ganger i uka. Å spasere rundt i salen blir noe helt annet. Noen ministre haster forbi. Forsvarsministeren med et haleheng av dresskledde menn, samferdselsministeren og kulturministeren blant annet. Vi tittet etter Jens S., men han dukka altså ikke opp.

VI VAR TIL STEDE PÅ GALLERIET da Stortinget gjennomførte ukens spørretime. Vi håpet på et par skikkelige pangsaker, men måtte nøye oss med realfagssatsing, kommunalt selvstyre og samhandlingsreform. Viktig – for all del, men litt trist også.

«Minitinget» er Stortinget i miniatyr og elever i mer eller mindre fri dressur. Partimøter, TV-debatt, komitémøter, lobbyvirksomhet, politiske skandaler og debatt i stortingssalen. Hele regla hørte med. Et rollespill med høy kvalitet og ditto læringseffekt.

En av elevene fikk korreks for å tiltale den kvinnelige «presidenten» med herr president, mens en annen fikk korreks for å droppe hele tiltaleformen.

– Jammen, jeg vil ikke kaste bort tida mi på å si «president», var svaret fra Pia som nok mente at 30 sekunders taletid var i snaueste laget.

FIRE STORE SAKER BLE DEBATTERT: biobrikke, innhengning av husdyr, pliktig samfunnstjeneste for alle 19-åringer samt egne boligområder for innvandrere. Det ble en del heftige ordutvekslinger. Et besøk på Nobelsenteret var også med i Oslo-programmet

vårt. Informasjon om gamle og nye fredsprisvinnere, og samtale rundt konfliktløsning. «Snakk – ikke skyt» var temaet, og det var ingen tvil; Aglo-elevene foretrakk dialog framfor våpen.

TORUNN AVELSGAARD LIEN er elev på Operahøgskolen (og datter av Aglo-lærer Randi Avelsgaard), og inviterte like godt til huskonsert. Opera er vanligvis tungt fordøyelig stoff for folk under 40, men «livkonsert» med Torunns vakre stemme i fokus slo meget godt an.

– Ti prosent talent og 90 prosent øving, var Torunns oppskrift. Dermed slipper vel mamma Randi å bevise at det var hennes gener som var avgjørende...

AGLO VIDEREGÅENDE SKOLE er en litt annerledes skole – i likhet med de tre andre Blå Kors-skolene. Et alternativ til den ordinære skolen; og et alternativ som er godt. En nylig gjennomført masteroppgave rundt temaet «skolesluttere» viste blant annet at Aglo har et opplegg som fungerer meget godt for denne gruppen. Og gledelig nok; oppgaven fikk til dels store medieoppslag i Trøndelag.

Aglo har i dag 160 elevplasser, men da søknadsfristen for neste skoleår gikk ut 1. mars hadde om lag 270 søkere Aglo videregående skole som sitt førstealternativ. Å si nei til såpass mange søkere er en av årsakene til at skolen nå ønsker å utvide elevtallet.

– Vi ønsker å si ja til flere som mener de trenger nettopp oss, gjennom en forsiktig opptrapping – og likevel bevare Aglo som en liten og trygg skole, sier daglig leder Odd Anders With.

Aglo-elev Pa-Pa er fra Burma, og fant da selvsagt frem til utstillingsbildene som viste fredsprisvinner Aung San Suu Kyi.

Nobelsenterets opplegg gav oss læring og ikke minst utfordringer.

«Minitinget» er som bildet viser Stortinget i miniatyr. I rollen som representanter fant vi Aglo-elevene.

En innlagt «TV-debatt» var en del av opplegget i Minitinget. Ikke så lett vint som en skulle tro.

Snoren endelig klippet for Kompasset Oslo

Sandnes. Bergen. Trondheim. Og nå i Oslo. Kompasset fyller utvilsomt et stort og etterlenget behov og prosjektet har kommet for å bli.

AV **TINA FAGERHUS BRODAL** TEKST OG FOTO

DET VAR EN STOR DAG fylt av glede og håp da Kompasset Oslo endelig ble formelt åpnet. Etter lang tids forberedelser kunne daglig leder ved Kompasset, Gørild Westborg Smiseth, endelig ønske både prominente gjester og kolleger hjertelig velkommen.

– Og spesielt velkommen til alle dere som har opplevd rusmisbruk tett innpå dere. Hjertelig velkommen! det er dere vi er her for, understreket en engasjert Smiseth, før hun ga ordet videre til ordfører i Oslo, Fabian Stang.

– Det er en glede og en ære å ha deg her, understreket den daglige lederen.

OG DET ER SVÆRT HYGGELIG å være her, repliserte en tydelig engasjert og preget ordfører.

– Det må kjennes utrolig ensomt og vondt om mennesker som man er avhengig av, er avhengige av noe annet og ikke makter å takle foreldrerollen, sa en alvorlig Fabian Stang.

– Og det er helt sikkert vanskelig og flaut å snakke om at man har det vanskelig hjemme, la han til, før han avsluttet med å understreke at han er glad for at Blå Kors tar ansvar, og at han ønsker prosjektet lykke til.

OGSÅ LEDER FOR TUBA i Danmark, Jesper Larsen, var lykkelig til stede ved åpningen.

– Dette er den fjerde avdelingen av Kompasset i Norge, men selv liker jeg å se på Kompasset Oslo som den 15. avdelingen som åpner, smilte han, og understreket av behovet for et slikt tilbud er stort.

– Jeg er så glad for at Blå Kors Norge følger opp og viderefører det arbeidet vi i Danmark har sett virkelig har lyktes. I disse dager åpner vi og en hjelpetelefon i Danmark, og vi håper å nå flere mennesker som sliter med å takle livet etter at de fikk barndommen ødelagt av rusmisbruk.

– Lykke til! Dette er en meget stor dag, og jeg er så glad for å være her, poengterte Larsen.

OGSÅ MARIUS SØRENSEN-SJØMÆLING benyttet anledningen til å gratulere med en ny avdeling av Kompasset. Marius vokste opp med rusmisbruk tett innpå seg, og for han var det viktig å poengtere at Kompasset fyller et svært etterlenget tomrom.

– Jeg gleder meg over at Kompasset nå også finnes i Oslo. Og jeg lover å være en aldri så liten vakthund for å se at tilbudet hele tiden holder like høy kvalitet. Men det tror jeg altså, smilte Sørensen-Sjømæling.

Daglig leder Gørild Westborg Smiseth

Gard Olav Berge, fra Kompasset Sandnes

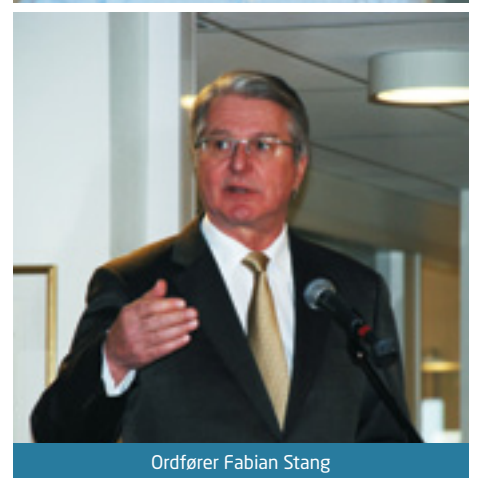
Marius Sørensen-Sjømæling

Generalsekretær i Blå Kors Norge, Jan Elverum

Jesper Larsen, leder for TUBA Danmark

Ordfører Fabian Stang

Gruppen Superlativ var hjertelig til stede på den høytidelige åpningen. De sang åpent og sårt om personlige erfaringer rundt dette tema. Tommy Angelstvet og Lars Thomsen.

Pasienter som er rusavhengige har større søvnproblemer enn folk flest, hevder psykolog Anders Dahlen Lauvsnes på Lade Behandlingssenter Blå Kors.

Bedre søvn kan hindre rusavhengighet

– Ved å kontrollere og bedre søvnen kan rusavhengighet avverges, sier psykolog Anders Dahlen Lauvsnes på Lade Behandlingssenter Blå Kors.

AV **TOR-STEINAR JOREM** TEKST OG FOTO

I to år har Lauvsnes gjennomført søvnprosjektet sitt på Lade BS. Prosjektet har fått støtte fra de såkalte Extra-midlene (175 000 kroner) og fra Helse Midt-Norge (200 000 kroner). Han har tidligere skrevet en hovedoppgave om søvnproblemer hos unge hjerneskadde.

Bakgrunnen for prosjektet er at Anders Dahlen Lauvsnes har ønsket å se hvordan søvn kan påvirke et rusmisbruk. Selv om prosjektet ikke er avsluttet, mener Lade-psykologen at det alt er mulig å trekke noen konklusjoner.

– Vi ser blant annet at et godt søvnmonster gjør behandlingsfasen lettere. Våre pasienter har i større grad enn folk flest søvnproblemer. De sover mindre enn andre, og de har store problemer med å sovne, sier han.

Dahlen Lauvsnes har fulgt pasientene fra inntak og til tre uker etter inntak. Deltakerne har flere ganger besvart et spørreskjema

ma om sine søvnvaner. Spørsmål som kan være av typen «når la du deg», og «når mener du at du sovnet». 20 av totalt 60 deltakere har i tillegg fått søvnmonsteret kontrollert.

– Den registreringen viser at enkelte har en tendens til å «overrapportere». Men det er likevel ingen tvil om at søvnproblemer dukker hyppigere opp hos denne gruppen enn hos andre, sier han.

Lade-psykologen forteller at dette arbeidet på mange måter er nybrottsarbeid innen rusomsorgen.

Etter å ha kartlagt søvnvanene vil det være aktuelt med en søvnbehandling som er tilpasset den enkelte pasienten

– Mener du at personer som sliter med å sove lettere kan utvikle et avhengighetsforhold til ulike rusmidler?

– Ja, definitivt. Rødvinn og tabletter fungerer som sovemedisin. Ved å lære seg å kontrollere søvnen kan rusavhengighet i enkelte tilfeller avverges, sier han.

LADE BEHANDLINGSSENTER

LADÉ BEHAND-
LINGSSENTER

- Det er en styrke å samle døgntilgangen og poliklinikkene på denne måten, sier direktør Rolf J. Windspoll på Lade BS.

Lade BehandlingsSenter – endelig samlet!

Lade BehandlingsSenter Blå Kors har samlet seg der det hører naturlig hjemme; på Lade. En storstilt utbygging har skapt et moderne og ikke minst pasientvennlig senter.

AV **TOR-STEINAR JOREM** TEKST OG FOTO

– En vinn-vinn-situasjon både for ansatte og ikke minst pasienter. Det signaliserer både respekt og verdighet å ønske pasientene velkommen til slike lokaliteter. Det er slutt på tida da rusbehandling foregikk i slitte lokaler, sier direktør Rolf J. Windspoll på Lade BS.

ET NYBYGG PÅ NÆR 1 300 KVADRATMETER fordelt på tre etasjer pluss kjeller er alt tatt i bruk. Selve åpninga skjedde 21. mars. Totalt har nybygget en prislapp på om lag 40 millioner kroner.

– Tidligere var virksomheten vår spredd rundt i Trondheim. Her på Lade måtte vi i tillegg ta i bruk brakker for å få nok plass. Den største forandringen er at hele poliklinikkene er flyttet fra Baklandet hit til Lade, forteller en fornøyd Lade BS-direktør.

Flyttingen innebærer dermed at det gode fagmiljøet på Lade BS nå er samlet på ett sted.

– Det er en styrke å samle døgntilgangen og poliklinikkene på denne måten. Ikke minst med tanke på at det er et mål at mest mulig av behandlingen skal foregå poliklinisk, sier Rolf J. Windspoll.

MED SINE 170 ANSATTE FORDELT PÅ 130 ÅRS-VERK er Lade BS den nest største Blå Kors-virksomheten i Norge. Senteret har om lag 60 døgnplasser, og hver eneste dag er 30 pasienter innom den nye poliklinikkene.

Mange av de ansatte har fått nye kontorer, nye gruppe- og samtalerommer etablert og det har også blitt plass til noen spennende behandlingstilbud. Ja, også fargevalgene er spennende. Møte- og samtalerommene har fått navn hentet fra Ladestien som er et av de beste rekreasjonsområdene for trondhjennere.

Akkurat det kan jo få brukerne av Lade BS til å bli fristet å ta i bruk den idylliske stien gjennom et av de mest historiske områdene i Norge. Kanskje noen samtaler kan foregå under en spasertur på Ladestien?

I UNDERETASJEN HAR DET NÅ KOMMET ET MODERNE TRENINGSENTER med et bredt utvalg av apparater i tillegg til muligheter for ballspill. Et par etasjer høyere oppe er man i ferd med å innrede et «kreativt» aktivitetsrom. Et mulighetenes rom, i følge Windspoll.

– Dette gir oss blant annet en mulighet til å vektlegge den fysiske treningen i behandlingen enda mer enn hva vi allerede gjør, forteller Lade BS-direktøren som er svært glad for at både ansatte og pasienter har blitt tilgodesett.

«Nye» Lade BS har allerede blitt godt mottatt av både pasienter og ansatte. Hovedvernombud Tor Eirik Ferstad sier det på denne måten:

– Vi har vært gjennom en utfordrende prosess med midlertidige løsninger i lang tid. Når vi har samlet oss under ett tak oppleves det godt. Med hele fagmiljøet samlet kan vi gi et bedre og bredere tilbud, sier Ferstad.

Og interessant nok; la vi merke til. Det finnes en del tommekontorer i nybygget på Lade.

– Ja, det stemmer, det. Dette er et bygg for vekst, sier direktør Rolf J. Windspoll med et smil. En Lade BS-virksomhet befinner seg fortsatt i Trondheim sentrum. Kompasset som ble etablert i fjor har som et prinsipp å etablere seg et stykke unna etablerte behandlingstilbud. Kompasset i Trondheim har nettopp funnet fram til nye lokaliteter etter å ha delt lokaler med Barnas Stasjon i Olav Trygvassons gate. Kompasset leier nå lokaler i Nordre Gate; om mulig enda mer sentralt enn før.

Samtalerom med gjennomtenkte fargevalg er noe av det de ansatte setter pris på. Her representert ved Bodil Myrvang (t.v.) Ingebjørg Flatås, Heidi Midtgård og Rolf Windspoll.

BOK OM FRELSSESARMEENS RUSOMSORG

Bokomtale

AV NILS-PETTER ENSTAD

«De som gjør så mye godt,» er et uttrykk som fort dukker opp når man snakker om Frelsesarmeen i sin alminnelighet og det sosiale arbeidet de driver i særdeleshet. Allerede i februar 1891, tre år etter at virksomheten kom til Norge, ble de første slumsøstre utnevnt. Fra et lite hus i Vognmandsgaten 19 på Vaterland startet to unge kvinner et arbeid som rettet seg mot ulike former for sosial nød. Mye av nøden skyldtes rusmisbruk. To år senere åpnet en frelsesoffiser som selv hadde vært alkoholiker og uteligger sitt lokale på Grønland og gjorde det om til overnattingssted for hundrevis av bostedsløse menn. Det var gjennom initiativ som disse at et stort og omfattende diakonalt arbeid vokste fram, og som fremdeles er i virksomhet.

Sist høst ga frelsessoldaten og forfatteren Emil Skartveit ut boka «Fylliker er også folk – Frelsesarmeens rusomsorg i Oslo siden 1891». Det er blitt en praktbok av «coffeetable»-format, rikt illustrert og med nesten enorme mengder informasjon om et arbeid som begynte som et litt spontant ildsjelforetak, og som i dag holder høy, faglig standard.

Dette er ikke en historiebok om Frelsesarmeens innsats på det sosialpolitiske området over hele landet. Den konsentrerer seg om rusomsorgen og om hovedstaden. Her er verken eldresorgen, hjemmesykepleien, barnevernsarbeidet eller fengselsarbeidet tatt med. Mye av dette kunne fortjene sine egne bøker. Når man da tar i betraktning at en bok om ett felt i én by er blitt på nesten 400 sider, sier det seg selv at her ligger det mange fortellinger som venter på å bli referert og

dokumentert. Forfatteren har gjort et svært grundig og omfattende gravarbeid med denne boka. I tillegg til faktastoffet har han også funnet fram til mange spennende fotografier og illustrasjoner.

KRITIKK

Frelsesarmeen har stort sett gjennom hele sin historie fått «cred» for at hjelpearbeidet var motivert ut fra et oppriktig ønske om å gjøre noe for medmennesker i en vanskelig situasjon. Men i 1927 drev avisa Dagbladet og journalist Haldis Stenhammer (kjent som signaturen «Hast») en nesten rabiat kampanjejournalistikk mot Frelsesarmeens sosialarbeid. Kjernen i denne kampanjen var en formodning om at Frelsesarmeen samlet inn «millionbeløp» hvert år til sitt hjelpearbeid, men at disse ble sendt ut av landet.

Kritikken i sum var både urimelig og usaklig, men selv usaklig kritikk kan ha en kjerne av poeng, og da pressestormen hadde lagt seg, gikk Armeen gjennom sine rutiner og forbedret disse på enkelte områder.

OMFATTENDE

Frelsesarmeens rusomsorg i Oslo har gjennomgått omfattende endringer i de senere årene, og tatt på seg stadig nye oppgaver. Mange av disse var nye også for denne anmelder, som har tilhørt Frelsesarmeen hele livet. Emil Skartveit skriver om disse forskjellige arbeidsfeltene, om alt byråkratiet som et moderne samfunn dels krever, dels skaper. Motoren i det hele er kampen mot nød, for som forfatteren selv skriver: Frelsesarmeens skjelner ikke mellom verdige og uverdige trengende. Nød er alltid uverdig.

Forfatteren og frelsessoldaten Emil Skartveit har skrevet bok om Frelsesarmeens rusomsorg i Oslo gjennom 120 år (Foto: Nils-Petter Enstad).

FAKTA

Emil Skartveit

FYLLIKER ER OGSÅ FOLK

Frelsesarmeens rusomsorg i Oslo – siden 1891

Frelsesarmeen, 2011

387 sider

Alkohol flytter grenser

Det er hevet over enhver tvil at alkohol flytter grenser. Fellesskap som inkluderer barn og unge, bør være en klar alkoholfri sone, konkluderer generalsekretær, Jan Elverum. Han lurte på når politiske partier og frivillige organisasjoner faktisk skal ta konsekvensene av det.

I FJØR VAR DET TRE STORE sedelighetssaker i norsk politikk. For ikke lenge siden skjedde det altså igjen. Denne gangen i Venstre. Jan Elverum sier ikke at alkohol nødvendigvis har vært en faktor i alle sammenhengene, men understreker at det nå er på høy tid å endre drikkekulturen på politiske arrangementer.

Grensen mellom jobb og fritid kan være flytende i mange sammenhenger, og dette fører til at det lett oppstår situasjoner som kan være vanskelige å håndtere, spesielt dersom alkohol er inne i bildet. Vi vet at alkohol flytter grenser, understreker Jan Elverum.

Generalsekretæren håper at denne tragiske hendelsen fører til at det nå endelig blir en debatt om og et oppgjør med drikkekulturen på

slike politiske arrangementer.

Det er ikke første gang at mindreårige drikker på politiske arrangementer, og det blir dessverre ikke siste gangen heller. Når skal man endelig begynne å ta dette på alvor? Når skal man slutte å ignorere det faktum at alkohol og politikk ikke hører sammen i det hele tatt? Eller alkohol og arbeidsliv generelt? undrer generalsekretæren.

ELVERUM HÅPER AT ledelsene i de politiske partiene nå er seg sitt ansvar bevisst.

Det er jo ingen hemmelighet at politisk troverdighet henger nøye sammen med etisk praksis. Liv og lære bør som kjent gå hånd i hånd. Alle foreldre skal kunne være helt trygge for at barna ikke utsettes for en uheldig drikkekultur i po-

litiske sammenhenger. Dette skal jo være utviklingsarena for morgendagens politikere.

Elverum har mange flere spørsmål han gjerne skulle fått svar på. Han undrer seg over hvilken kultur vi egentlig ønsker å ha i sammenhenger der ungdom og voksne omgås hverandre?

Hvorfor synes det uproblematisk at man i slike politiske sammenhenger kun forsøker å unngå at de mindreårige drikker? Hvilke rollemodeller er de voksne? Hvilke signaler sender de ut? Nå må man endelig ta stilling til drikkekulturen i politiske miljø. Politikerne må gå foran med et godt eksempel. De må gi klare signaler om hva som er greit og hva som ikke er greit. Dette vil være avgjørende for politikernes troverdighet, avslutter Jan Elverum.

Unike Blå Kors-skoler

På Hop, Seiersborg, Øvrebø og Aglo blir den enkelte elev sett. Trivsel og trygghet er grunnleggende premisser for god læring, og det er et sterkt samhold blant de ansatte ved skolene. De fire Blå Kors-skolene skiller seg definitivt ut.

AV **TINA FAGERHUS BRODAL** TEKST OG FOTO

BLÅ KORS-
SKOLENE

GØRILD JORAMO HAR JOBBET på Aglo i godt over tjue år. Nå er hun assisterende rektor. Årene ved skolen har lært henne at det er et klart behov for skoler med en litt annen profil enn de offentlige skolene. Joramo er overbevist om at de fire Blå Kors-skolene er et viktig og helt nødvendig supplement til den offentlige skolen.

DENNE HØSTEN LEVERTE Joramo en mastergrad på NTNU hvor problemstillingen var: «Hvordan opplever skolelederne i Blå Kors-skolene mulighetene til å utvikle skolens læringsmiljø». Det er første gang at det har blitt satt et slikt fokus på skolevirksomheten til Blå Kors, og resultatene viser med all tydelighet at Blå Kors-skolene så absolutt har en framtid – en lys framtid.

GØRILD TRIVES VELDIG GODT på Aglo, både blant elevene og de ansatte. Hun er opptatt av å få fram hva som skiller nettopp en Blå Kors-skole fra en vanlig offentlig skole.

– Først og fremst er våre skoler mindre. Vi har en felles holdning hvor vi legger vekt på å skape trivsel og trygghet. Det er faktorer som etter vår mening må være på plass før læring kan skje. Det er også viktig å poengtere at Blå Kors-skolene har et felles verdi- og menneskesyn, sier Gørild Joramo.

HUN ER TYDELIG PÅ at hun ikke ser noen motsetninger mellom faglig læring og det å fokusere såpass sterkt på trygghet og trivsel. Tvert imot.

– En resultatorientert skole gir ikke nødvendigvis gode faglige resultater. Blir karakterene det viktigste, risikerer vi at elevene ikke våger å spørre i frykt for å avsløre svakhet. Det sterke samarbeidet mellom lærer og elev skaper etter vår mening det beste utgangspunktet for god læring, sier hun.

Den erfarne rektoren er imidlertid ikke alene om å mene dette.

– Alle skolene våre har økt aktiviteten betydelig de siste årene. Søkerinteressen mot skolene er stor, og vi har ikke mulighet til å ta imot alle de elevene som ønsker seg til skolene, forklarer Gørild.

GØRILD JORAMO ER PÅ INGEN måte enig i påstanden om at privatskolene «skummer fløten» av elevmassen. De fire Blå Kors-skolene har et helt annet utgangspunkt når de leter etter nye elever.

– Vi ønsker oss først og fremst de elevene som trenger en ny mulighet. De elevene som trenger oss aller mest. Vi vil rett og slett ikke være en skole for eliten, sier hun.

Men likevel kan de fire skolene vise til gode resultater. Joramo poengterer at elevene på Aglo vgs. faglig kommer like godt eller bedre ut enn de øvrige skolene i Nord-Trøndelag og på landsbasis. Resultater fra sentralgitte eksamener bygger opp om dette inntrykket.

ØVREBØ VGS. (Vennesla), Seiersborg vgs. (Fredrikstad), Hop vgs. (Askøy) og Aglo vgs (Skatval) har i dag om lag 350 elever. Gørild Joramo har besøkt alle fire skolene og snakket med ledelsene der.

– Resultatene mine viser at de fire Blå Kors-rektorene opplever læringsmiljøet på skolene som godt, men med forbedringspotensial. De har tillit til de ansatte og stor tro på egen betydning for læringsmiljøet på skolene sine, og tre av dem har også stor tro på egen påvirkning av elevenes læringsmiljø, forklarer Joramo.

HUN FORTELLER VIDERE at de fire rektorene har en felles holdning om at trivsel og trygghet er grunnleggende og nødvendig for at læring skal finne sted.

– Dette er noe som går igjen som en rød tråd i intervjuene. Ressursbruken ser ut til å være i samsvar med fokuset å «se» eleven, understreker den engasjerte læreren.

Oppgaven viser at de fire rektorene synes å ha en demokratisk lederstil, og de delegerer arbeid og ansvar med mellomlederne.

– Rektorene opplever at det er et sterkt indre samhold og samarbeid mellom de ansatte på skolen, noe jeg kan understryke på etter 20 år ved Aglo, understreker Gørild.

Gørild Joramo, assisterende rektor ved Aglo vgs.

AGLO-kulturen

To forskere fra Trøndelag Forskning og Utvikling (TFU) har jaktet på «Aglo-kulturen». Kort fortalt ble resultatet at Aglo vgs har tydelige verdier, og de følger dette opp i praksis.

AV **TOR-STEINAR JOREM**

UNDERSØKELSEN BLE GJENNOMFØRT over et langt tidsrom. Bak rapporten står de to forskerne Roald Lysø (prosjektleder) og Niels Arvid Sletterød fra TFU. Hele 86,3 prosent av de ansatte deltok i undersøkelsen gjennom spørreundersøkelsen og flere dybdeintervjuer. Intervjuene ble gjort med både enkeltansatte og grupper av ansatte. I tillegg ble også flere elever intervjuet. Hele forskningsrapporten er et dokument på hele 162 sider. **RAPPORTEN VISER AT VERDIBASERT LEDELSE** er godt forankret

hos et stort flertall av de ansatte. Det er interessant at dette i følge rapporten også gjenspeiler seg i elevenes opplevelse av skolen.

– Uten denne sammenhengen kunne vi like gjerne lagt ned hele virksomheten, sa Odd Anders With da rapporten ble lagt fram.

FORSKINGSRAPPORTEN FRA TFU forteller at tilbakemeldingene fra elevene gir et ganske tydelig bilde av at det er sammenheng mellom det budskapet om verdier og holdninger som kommer fra ledelse og ansatte og det elevene opplever som hverdagspraksis på skolen og i miljøet.

– Elevene vi intervjuet sa til oss at det samholdet som de fant hos de ansatte også smittet over på dem, sa Roald Lysø.

Slik sett mener forskerne at det er rimelig godt dokumentert at skolen i betydelig grad har lyktes med å skape lagånd, og at dette gir en merverdi – både for elever og ansatte.

Southern African Alcohol Policy Alliance konsodeliserer seg.

I anledning at mange sentrale personer i Southern African Alcohol Policy Alliance (SAAPA)interim kommittee var samlet i Bangkok under den globale konferansen om alkoholpolitikk i Bangkok, ble det også satt av tid for viktige møter nettopp i SAAPA. Dette er en allianse som på sikt ønsker å sortere under Global Alcohol Policy Alliance. SAAPA ble i sin tid til under Training of Trainers kurset i Uganda som skjedde i regi av Blå Kors opplæringsprogram i alkoholpolitikk

Medlemmer av interim kommiteen er:

Smart Kachipare (Blå Kors Botswana)

Nelson B.Zakeyu (Drug Fight Malawi)

Lovemore Mughandira (Blå Kors Namibia)

Lehloenya Mahao (IFBC, Lesotho)

Tania Diedriks (IFBC, Sør-Afrika)

Rene Adams (Blå Kors Namibia/Leder avd. for Rusavhengighet Helsedepartementet Namibia)

I tillegg til formelle samtaler om strategiske valg og nødvendig konsodelisering av SAAPAs styre, benyttet komitteens medlemmer anledningene som bød seg i Bangkok til å komme i kontakt med andre sentrale personer involvert i alkoholpolitisk arbeid i det sørlige Afrika. På tross av, eller kanskje på grunn av, alkoholindustriens sterke grep om det sørlige Afrika, jobber nå flere og flere organisasjoner for å stoppe dette fra å skje og man håper at SAAPA kan utvikle seg ble en regional allianse/nettverk som med en klar stemme kan komme med innspill og støtte til en aktiv alkohol politikk som tjener til å beskytte folkehelsen i regionen.

FART OG MORO I NORD!

Tekst og bilder: **Amund Gillebo**

BKU sitt nordligste arbeid heter Blå Kors motor- og fritidsklubb og ligger i Sørreisa i Troms. Klubben holder til på et forsamlingshus i Gottesjord og har åpent annenhver fredag. Målgruppen for klubben er barn fra 5 klasse og oppover. De fleste deltakerne er i alderen 11–13 år og noen av de eldste lederne er hjelpeledere. Klubben hadde hele 78 registrerte BKU-medlemmer i 2011!

Klubben kan by på en mengde ulike aktiviteter. Noe av det mest populære er å kjøre ATV. Klubbhuset ligger nært en offentlig vei så de har kun lov til å ha løypa rundt selve huset, men det setter ingen stopper for moroa! Som de fleste klubbhus har de selvsagt biljard og bordtennis, kiosksalg, brettspill m.m. Men ikke nok med det, i kjelleren er

klubben vel utrustet med hobbyrom der barna kan utfolde seg med ulike sløydaktiviteter og det skytes (på blink) med luftgevær!

Hver kveld er det også felles samling med andakt i stua. Programsjefen for barn og ungdom, Amund Gillebo, hadde klubbensamlingen under sitt besøk. Amund fortalte da det forebyggende arbeidet Blå Kors barn og ungdom driver rundt i landet og skrøt veldig av tilbudet i Sørreisa.

I mange år drev Jostein Mathisen motorklubben og da var det mange timer med "mekking" der man skrudde og satte sammen mopeder, gressklippere, ulike motorer osv. I dag er det Solveig og Per Eirik Mathisen, som i over 30 år har drevet barnearbeid i Sørreisa (!), som er

ledere på motor- og fritidsklubben. Ekteparet Mathisen overtok først Lysglimt, en barneforening med fokus på bibel, misjon og hobbyaktiviteter, før Lysglimt og Fritids-motorklubben ble samlokalisert og er i dag i praksis i en klubb.

Arbeidet i Sørreisa har blitt lagt merke til. I 2004 ble Lysglimt/Motorklubben tildelt IKO – pedagogisk senter sin årlige dåpsopplæringspris! Og 6. februar i år ble klubben tildelt en pris av IOGT i Midt-Troms for sitt forebyggende arbeid blant barn og unge.

Rusfri ønsker lederne og deltakerne på Motor og fritidsklubben lykke til med arbeidet framover!

Fv. Raymond Damås (10) Lyder André Larsen (10) og Simen Soltveit (10)

ÅKRA FABRIKKEN!

Tekst og bilder: **Amund Gillebo**

Det var med en lettere spenning i kroppen undertegnede sammen utviklingskonsulent i Blå Kors Vest, Stein Magne Paulsen, for første gang stoppet utenfor «Åkra Fabrikken». Vi så fram oss til å besøke dette store ungdomsarbeidet i Blå Kors-regi på Karmøy.Fabrikken» var tidligere en sildolje-fabrikk som ble kjøpt opp og som nå eies av Stiftelsen Blå Kors Åkra. Vi fikk en god prat med daglig leder på Fabrikken som lokalt kun går under navnet «Laffen»!

Hver måned er det rundt 100 ungdommer som jevnlig er innom Fabrikken og dermed er det Åkras største lavterskeltilbud for målgruppen. Fabrikken er minst mulig byråkratisk organisert. Det eksisterer ingen rangordning og det er ungdommen selv som medvirker til program, aktiviteter, opprydning osv. Fabrikken har ikke eget styre eller medlemskap, men ønsker lavest mulig terskel. Det er flest gutter som er aktive. Huset er også et fast «tilfluktsted» for eldre ungdom som for eksempel er hjemme en periode

etter et opphold på sjøen. Fabrikken er mer eller mindre alltid åpent for den som ønsker å komme innom!

Fabrikken har et kristent fokus og har for eksempel andakt torsdager. Det rusforebyggende elementet er også like tydelig, her vet alle ungdommene at Fabrikken er et rusfritt sted.

Avholdsstandpunktet står generelt sterkt i Stiftelsen Blå Kors Åkra.

Akkurat denne dagen var det dessverre få ungdommer på Fabrikken, men vi fikk likevel et godt inntrykk av hvordan huset kunne yre av liv. I skatekjelleren traff vi noen unge gutter. De kunne fortelle at de ofte kom og «skata» på Fabrikken og fikk fritt komme og gå som de ville. Først litt utpå ettermiddagen var stedet forbeholdt ungdommen og 10-åringene måtte dra hjemover..

Fabrikken består av en mengde ulike rom og i kjelleren var det et nyåpnet kampsport-rom- der var det fullt av gutter! Her er det daglige treninger for barn og unge i kampsporten

«brasiliansk Jiu-Jitsu». Denne dagen var det faktisk en brasiliansk verdensmester i Jiu-Jitsu som var tilstede under treningen! Tilbudet er ikke i regi av Åkrastiftelsen, men supplerer det allerede mangfoldige tilbudet på Fabrikken.

Ellers kan huset som mange ungdoms-klubber by på biljard, bordtennis, filmvisning, kafe m.m. Fabrikken har også sandvolleyballanlegg rett utenfor husveggen og båthavn med egen båt! På sommeren er det selvsagt båtlivet som frister ungdommen.

Blå Kors kan være stolt av å ha et slikt flott tilbud for barn og unge på Åkra!

«Laffen», Jan Olav Halvorsen

ORG.NYTT

Tid for frivillighet

Fredag 2. til lørdag 3. mars gikk Blå Kors sin Frivillighetskonferanse av stabelen.

På årets konferanse fikk deltakerne møte og høre Blå Kors sin styreleder, Marit Brandt Lågøyr, snakke om «Nye muligheter for frivillige og foreninger». Generalsekretær, Jan Elverum, holdt et foredrag om tema «I møte med mennesker med ulike avhengighetsproblemer»

Og selvsagt la konferansen til rette for utveksling av erfaringer og tanker. Spesielt erfaringer fra frivillighetsarbeidet i Fredrikstad, Oslo og Gjøvik stod på agendaen.

Frivillighetskonferansen ble holdt i Hurdal, nærmere bestemt på Gå Ut Senteret der.

Går av med pensjon etter 26 år i Blå Kors Norge

Sigrun Ryan Degnes

Generalsekretærer har kommet og gått. Men Sigrun har bestått. I mer enn et kvart århundre har hennes engasjerte hjerte banket varmt og sterkt for Blå Kors.

Hun har vært sosialsekretær, sosialkonsulent, administrasjonssjef, assisterende generalsekretær og konstituert generalsekretær. Hun har med andre ord klatret stigen i Blå Kors, Sigrun Ryan Degnes. Gjennom en lang og tro tjeneste har Sigrun ønsket å hjelpe mennesker som trenger en støttende hånd.

Blå Kors Norge vil takke Sigrun Ryan Degnes varmt og hjertelig for hennes innsats for organisasjonen i 26 år. Vi ønsker henne deilige dager sammen med familien når hun nå trer inn i pensjonistenes rekke.

Blå Kors har fått en ny støttespiller

Det privateide IT-selskapet SAS Institute har vist et stort og varmt engasjement for mennesker som trenger en utstrakt hånd i livene sine. Blå Kors setter naturligvis stor pris på denne støtten.

I MIDTEN AV DESEMBER møtte markeds konsulent Elin Årnes og Programsjef for utvikling, Kari Sælebakke, ledelsen i SAS Institute. Årnes og Sælebakke hadde den store gleden av å hente en haug med julegaver som de ansatte i SAS Institute hadde kjøpt og samlet inn, for å gi til utsatte barn som kanskje ikke gledet seg så veldig til jul i utgangspunktet.

I adventstiden ble nemlig alle de ansatte oppfordret til å kjøpe en eller flere julegaver som passet for barn mellom 3 og 14 år. Givergleden viste seg å være stor, og Blå Kors mottok julegave på julegave – flotte gaver som uten tvil gledet mange barn denne juleen.

– For oss i Blå Kors er det en stor glede og en trygghet å vite at vi har gode støttespillere som ønsker å bidra, som ønsker å hjelpe oss til å hjelpe barn og familier som trenger en hjelpende hånd i hverdagen og i høytiden, understreker en fornøyd generalsekretær.

Jan Elverum legger også til at han ser fram til et fruktbart og

godt samarbeid med et selskap som er bevisst sitt samfunnsansvar. SAS Institute poengterer at de ønsker å samarbeide med nettopp Blå Kors fordi Blå Kors jobber med en samfunnsak som generelt får lite offentlig oppmerksomhet.

– Barn av rusmisbrukere er mer utsatt for dårlige barndomsminner enn andre. Våre medarbeidere satte pris på muligheten til å gi julegaver til barn som et positivt bidrag på julekvelden, uttaler vår nye samarbeidspartner.

Tove Harestad til minne

Vår gode kollega, vår dyktige renholder Tove Harestad sovnet stille inn i sitt hjem tirsdag 13. mars kun 58 år gammel. Tove var et omsorgsmenneske som bidro med så mye mer enn bare fagmessig godt renholdsarbeid. Det fikk alle merke som kom i kontakt med henne her i Blå Kors-gården i Oslo der hun hadde sitt daglige virke fra midt på 1980-tallet. Tove delte med oss av sitt gode humør. Hun var dyktig til å gi ros og oppmuntringer. Og ofte kom de kjærkomne oppmuntringene ledsaget av et stykke hjemmebakt kake og en kaffetår.

Toves lyse sinn og ukuelige optimisme blandet med en jordnær realisme gjorde et uutslettelig inntrykk på alle som hadde kontakt med henne

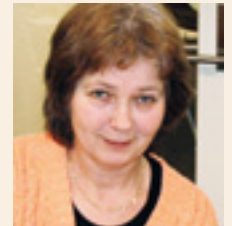
det siste kampfylte året hun levde. Det siste året ble sterkt preget av kamp mot kreften. Hun måtte til slutt gi etter. Nå har Tove det godt, nå er hun fri.

Våre tanker går i disse dager særlig til Toves mann Leif, vår kjære kollega og gode vaktmester. Vi tar ham med i våre bønner til Gud i den vanskelige tiden som nå ligger foran.

Vi er takknemlige for alle de rike og gode minnene Tove etterlater seg.

Vi lyser fred over Tove Harestads minne.

Jan Elverum, generalsekretær

Tove Harestad

Per Osvald Mathiesen til minne

Tidligere leder av Blå Kors landsstyre Per Osvald Mathiesen, Halden, døde tirsdag 31. januar, 78 år gammel.

Det var i årene 1993–99 at Per Mathiesen var Blå Kors Norge sin fremste til-litsvalgte, og han var med i landsstyret i flere år før dette, blant annet som nestleder i perioden 1988–93.

Per Mathiesen var en styreleder med et varmt hjerte for alle i Blå Kors. Det gjaldt både de ansatte og de frivillige, og ikke minst de som var i kontakt med organisasjonen for å få hjelp og støtte i en vanskelig livssituasjon. Per var en mann med omsorg for menneskene rundt seg. Han viste alltid en ekte og god interesse overfor dem han snakket med. Vi husker ham med glede som en interessert og engasjert møtedeltaker, sist under fjorårets generalforsamling på Beitostølen.

Per Mathiesen sitt bidrag inn i det landsomfattende Blå Kors-arbeidet var verdifullt. Han hadde gode og viktige erfaringer å ta med seg fra et man-

geårig lokalt, frivillig arbeid hjemme i Halden. Han var også aktiv i Blå Kors Østfold krets og fra begynnelsen av 1990-tallet ble han valgt til leder i samarbeidsorganet Stiftelsen Blå Kors Fredrikstad. Også i sitt «sivile» liv som saksbehandler og kurator ved sosialkontoret i Halden fikk Per bety noe avgjørende for mennesker som ikke taklet livet helt på egen hånd.

Våre tanker går i disse dager særlig til hans følgesvenn gjennom mange, mange år, hans kjære Bjørg – og til den øvrige familie.

Vi lyser fred over Per Mathiesens gode minne.

På vegne av Blå Kors Norge

Marit Brandt Lågøyr, landsstyreleder

Jan Elverum, generalsekretær

KRONIKK

Nye muligheter for frivilligheten i Blå Kors

I år kom det et helt spesielt nyttårsbarn til alle kommuner: 1. januar ble første del av den såkalte «Samhandlingsreformen» satt ut i live. Reformen innføres gradvis i løpet av fire år. Målet med Samhandlingsreformen er å få til et bedre og mer helhetlig helsetilbud. Mitt spørsmål er: Hvilke muligheter gir så reformen for foreninger og frivillige i Blå Kors?

AV **MARIT BRANDT LÅGØYR**

I Blå Kors' strategiske plan som ble vedtatt på vår generalforsamling i fjor, står det følgende: «Ansatte og frivillige medarbeidere er Blå Kors sin viktigste ressurs og representerer en stor og bred kompetanse innenfor de ulike diakonale virksomhetsområder i Blå Kors.»

I handlingsplanen for hovedkontoret i Blå Kors Norge står det at «Blå Kors skal etablere tjenester på kommunalt nivå som er attraktive for frivillige» Dette hadde vi en diskusjon om i landsstyret i vinter.

Jeg mener det er viktig at vi ser det handlingsrommet som ligger i at reformen har fokus på folkehelseperspektivet. Det handler om å forebygge problemer innen rus og psykiatri, nettopp det Blå Kors brenner for! Så reformen er midt i blinken i så måte.

DET ER VIKTIG AT VI NÅ TAR DISKUSJONEN: Hvordan kan vi i Blå Kors utnytte samhandlingsreformen til å utvikle nye tilbud og styrke det frivillige engasjementet i organisasjonen vår? Det er bred politisk enighet i Stortinget om intensjonen med samhandlingsreformen. Det er riktignok ulike oppfatninger om noen av virkemidlene og gjennomføringstempo, men intensjonen står politikerne felles om: Det må forebygges mer, slik at det på sikt er behov for å reparere mindre.

I folkehelsearbeidet er de ressursene vi som innbyggere representerer helt avgjørende, og medvirkning fra mange aktører er et sentralt prinsipp. Staten skal ikke detaljstyre kommuner og fylkeskommuner, men legge til rette for systematisk, langsiktig og kunnskapsbasert innsats ut fra lokale utfordringer. Derfor vil tilbudet i Oslo og Vennesla være ulikt.

Det er ingen som har større erfaring på helhetlig tenkning omkring menneskelige behov og forebyggingsarbeid enn nettopp frivillig ideell sektor. Samhandlingsreformen burde derfor også bli en reform for frivillig sektor. Jeg tror holdningene er i ferd med å snu til det positive, selv om det i dag flyter over med eksempler på at man ikke forstår hva som skal til for å ta vare på og utnytte de verdier og ressurser frivillig sektor representerer. Når man snakker om forebygging, snakker man ofte om tiltak som ikke nødvendigvis er lovfestet, men som er riktig å bruke penger på av flere grunner: Tidlig intervensjon kan redde liv og

helse, familie og jobb. Og alternativene kan bli svært dyre.

MANGE AV TILBUDENE SOM BLÅ KORS REPRESENTERER innen rus, bolig, skole og tilbudene til barn og familier er gode eksempler på dette. Her kan frivillige spille en viktig rolle i tilknytning til tilbudene våre – en merverdi for de som trenger Blå Kors for å få øye på livets muligheter. Dialog med Sandnes kommune om botiltak er et helt ferskt og godt eksempel på at hele Blå Kors-familien bidrar til det gode resultat. Her deltar forening, regiondirektør, utviklingskonsulent og vår eiendomsavdeling i et godt samspill.

Samfunnet trenger et Blå Kors som tror at det nytter å satse på rusfrihet. Ingen rusavhengig eller pårørende skal behøve å oppleve at samfunnet har gitt opp kampen de kjemper – vi, både virksomheter og frivillige, kjemper sammen med dem. Forebygging har sammenheng med behovet for behandling. Det legges ikke opp til å innføre kommunal medfinansiering i rusbehandling og psykisk helsevern fra 2012. Det samme gjelder betalingsplikten for utskrivingsklare pasienter. Dette fremgår av forskriftene til ny kommunal lov om helse- og omsorgstjenester. Det blir dermed et skille mellom disse pasientgruppene og de somatiske syke når det gjelder hvilke finansieringsordninger og pengeinsitament kommunene pålegges for ruspasienter.

Jeg mener det er viktig at samhandlingsreformen innføres fullt ut på rus- og psykiatriområdet. Men før en pasient tas inn i behandling, må kommunen forberede mottaket av pasienten etter behandling. Det er uetisk å behandle en pasient og så sende vedkommende tilbake til kommunen uten tilrettelagt bolig, jobb eller aktivitet, nettverk etc. Da går pasienten på et nytt nederlag og forventninger som ble skapt blir ikke oppfylt. Da blir situasjonen bare verre.

FRIVILLIGHETEN MÅ INN SOM EN SAMARBEIDSPARTNER i det kommunale arbeidet etter behandlingen – og jeg vil gå så langt som å si at frivilligheten er en forutsetning for god kommunal innsats på området.

Kommunene må bli flinkere til å trekke på frivillige ressurser i et samspill med det offentlige innenfor rehabilitering. Venner og behandlere fra institusjonen er kanskje de mest solide hol-

MARIT BRANDT LÅGØYR
Landsstyreleder i Blå Kors siden 2011. Denne kronikken bygger på hennes foredrag under Blå Kors frivillighetskonferanse 2012 i Hurdal.

Samhandlingsreformen burde også bli en reform for frivillig sektor. Det krever at frivilligheten blir en naturlig del av planene for folkehelsearbeidet i kommunene.

depunktene en ruspasient har etter at han skrives ut. Et sosialkontor kan ikke erstatte dette.

Familie og ny tilhørighet i rusfrie miljøer må være målet – og her er bolig og arbeid – og aktivitet viktig. Tilbakefall skjer oftest de første månedene etter behandling. Dette er før en reker å etablere nye relasjoner, ny livsstil, bolig og aktiviteter osv. Selvhjelpsgrupper kan derfor være et «brohode» fra institusjon ut i ettervern og sosial integrasjon, særlig den første tiden.

Den sosiale dimensjonen i rusproblemet kommer ofte i skyggen av en helsefaglig og medisinsk forståelse. Dette kan ramme sammenhengen i tjenestene, som mellom akutte tiltak og oppfølging – og mellom ulike behandlingstilbud, rehabilitering og sosial integrasjon. Her er det stor bruk for frivillige som kan gi rusavhengige et nytt fotfeste og en ny hverdag! Her har vi mulighet til å bidra sterkere!

I samhandlingsreformen gis det stor oppmerksomhet til kommunenes rolle, både deres rolle i forebyggende arbeid og med tiltak som skal bidra til at pasienter og brukere mestrer sine livssituasjoner. Dette er områder der godt og kreativt samarbeid med frivillige organisasjoner kan bidra til bedre realisering av de helsepolitiske målene.

DE FRIVILLIGE ORGANISASJONENE KAN HA EN VIKTIG ROLLE i å bringe de «ikke-sette» behovene fram i lyset. I en del tilfeller kan det også være naturlig å vurdere om de frivillige organisasjonene, ut fra deres fleksibilitet og nærhet til brukerne, bør ivareta visse tjenesteytende oppgaver. Et viktig område som de frivillige organisasjonene kan bidra til å videreutvikle, er likemannsarbeid – tidligere rusavhengige hjelper andre som er i rehabiliteringsfasen. Barn av rusavhengige møter andre barn av rusavhengige – og opplever at de ikke er alene om sine erfaringer.

Ideell sektor la historisk sett grunnlaget for Norges velstand og velferd. Gjennom kirkens konfirmasjonsundervisning lærte folket å lese – kanskje den viktigste enkeltfaktoren for økonomisk og sosial utvikling. Landets første sykehus ble opprettet av kirken i Trondheim og Oslo for rundt 700 år siden, og arbeiderbevegelsen bidro til dannelsen av velferdsstaten og våre gode arbeidstakerrettigheter.

Det norske velferdssamfunnet har sitt utspring i at mennesker så sykdom, lidelse og fattigdom, og på egen hånd tok ansvar i fellesskapet. Dette skjedde gjennom ideelle og religiøse aktører som Blå Kors. Dette arbeidet startet før sosialtjeneste og NAV så dagens lys, før sykehus og kommunal legevakt, før folketrygd og helsestasjoner. Så fulgte det offentlige etter og bygde opp statlige og kommunale tjenester, som siden har levd side

om side med de frivillige. Det er dette som er den norske samfunnsmodellen. Vi har grunn til å være stolte!

IDEELLE ORGANISASJONER GIR MANGFOLD, og tilfører det norske velferdssamfunnet et livsviktig bidrag av engasjement, omsorg og kompetanse – der det bærende motivet er verdibasert – det er å gi noe til andre, å være en medvandrer.

Den offentlige utredningen «Innovasjon i omsorg» ble lagt fram i juni i fjor. Der foreslår utvalget å la 25 prosent av den samlede virksomhet i omsorgssektoren bli organisert og drevet som ideell virksomhet innen 2025. Utvalget understreker betydningen av å søke nye løsninger og samarbeidsmønstre gjennom dialog og forhandlinger mellom offentlig og frivillig virksomhet på omsorgsfeltet. Dette er visjoner for ideell sektor som vi bør merke oss!

Vi må vite å utnytte disse visjonene til å skape rom for frivillighet! Kommunene må inngå samarbeidsavtaler med frivillige organisasjoner i tråd med den samarbeidsplattformen som er inngått mellom Kommunenes Sentralforbund og Frivillighet Norge. De kommunale folkehelsekoordinatorene må få kunnskap og opplæring i hvordan frivillig sektor er bygget opp, og om prinsippene for samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor på lokalt plan. Her har vi en jobb å gjøre!

DET MÅ BLI MER LANGSIKTIGHET OG FORUTSIGBARHET i samarbeid med det offentlige, ikke minst når det gjelder økonomi. Kravene til søknader og rapporteringer må være lave slik at det ikke brukes for mye ressurser på byråkrati. Frivilligheten må ikke kveles av rapporteringer og krav.

Frivilligheten vil spille en avgjørende rolle når samhandlingsreformen skal gjennomføres de neste årene. Det krever at frivilligheten får gode rammebetingelser og arbeidsforhold, og at den blir en naturlig del av planene for folkehelsearbeidet i kommunene. For en kommune som ikke samarbeider med frivilligheten er en fattig kommune!

Nytt nettsted for pårørende

Onsdag åttende februar lanserte helseminister Anne-Grete Strøm-Erichsen en ny nettside for pårørende som lever i familier med rusproblemer eller psykisk sykdom. Nettsiden er en del av den nasjonale helseportalen helsenorge.no.

MÅLET ER Å GI pårørende en bedre oversikt over blant annet hvilke tilbud som finnes for pårørende, hvilke rettigheter de har og hva de kan forvente seg i møte med helsevesenet.

Behovet for slik informasjon er stort. Når et menneske sliter rammes også de som står dem nær. Det er ofte en påkjenning å leve med en som er psykisk syk eller har rusproblemer. For noen kan det få konsekvenser i form av både psykiske og fysiske pro-

blemer. Mange får problemer med å delta i arbeidslivet og blir sykemeldte i lengre perioder. Et fellestrekk for mange pårørende er imidlertid at de har egne behov for støtte og hjelp til å mestre sin livssituasjon.

- DET ER VIKTIG AT pårørende får støtte til å ivareta seg selv, og klarer å søke hjelp, sa helseministeren under lanseringen av siden. Hun påpekte at det er mange som er i samme situasjon.

– Mange pårørende er ikke kjent med at

det finnes egne sentre og andre lavterskeltilbud som kan gi råd og veiledning.

Et av målene med pårørendenettsiden har vært å samle informasjonen om hvor man kan henvende seg. Jeg vil oppfordre pårørende om å søke hjelp så tidlig som mulig. Gå inn på nettsiden. Der er det mye veiledning å få, sa Strøm-Erichsen.

Norsk tipping åpner nettkasino

Regiondirektør i Blå Kors Midt og Nord, Odd Anders With, kaller det gambling med folks liv og helse. Det skriver journalist Tor-Steinar Jorem på Blå Kors Midt og Nord sine hjemmesider.

NORSK TIPPING JAKTER NYE INNTEKTER, og har håp om at et virtuelt kasino og andre nye spill kan resultere i nye inntekter på om lag 300 millioner kroner årlig.

– Kulturministeren bør ta seg en prat med helseministeren og ikke la Norsk Tipping gamble med å få flere spilleavhengige og fattige til å finansiere sine gode formål.

Det sier regiondirektør i Blå Kors og daglig leder ved Aglo Opplæringscenter, Odd Anders With, i en kommentar til Norsk Tipping sine planer om nye nettilbud. With, som også er leder i fagrådet i Statens Institutt for rusmiddelforskning, reagerer kraftig på at Norsk Tipping nå går nye veier for å tjene penger.

– Det er en grunn til at spilleavhengighet hører med under SIRUS sin portefølje. Det er heller ikke vanskelig å tippe på hva som er årsaken til at Norsk Tipping

ikke har konsultert «Spilleavhengighet-Norge» slik de hadde lovet, sier With til blakors-mn.no

Adm. dir Torbjørn Almlid i Norsk Tipping sier at de står i et veiskille når de nå lanserer nye spill. Odd Anders With mener i likhet med Almlid at Norsk Tipping nå beveger seg på helt nye områder.

- I SLIKE NYE VEIKRYSS skal man ikke gamble med folks liv og helse. Jeg skulle ønske at Stortinget snart kunne manne seg opp til å ta en prinsipiell debatt på statens rolle i utnyttningen av fattige og spilleavhengige for å få budsjettene til å gå opp i verdens rikeste land. Isolert sett, er det ikke noe kvantesprang som tas med disse nye og effektive metoder for å få flere til å spille, men det er summen av det som gjøres som kan gå på liv og helse løs, sier Odd Anders With.

Norsk Tipping mener at spillene ikke vil føre til mer spilleavhengighet og spilleproblemer. Spillene skal utformes slik at de fører til minst mulig uønsket spillatferd. Representanter for de spilleavhengige har også reagert på både de nye spillene og måten Norsk Tipping presenterer de nye spillene på. Til vg.no sier styreleder i Spilleavhengighet-Norge, Lill-Tove Bergmo, at hun frykter at de nye spillene vil resultere i flere spilleavhengige. Hun frykter at Norsk Tipping med sine nye aggressive tilbud vil nå ut til helt nye grupper av spillere.

Alkohol sender flere på sykehus

På tolv år har antall sykehusinnleggelser på grunn av alkohol økt med nesten 80 prosent. Det skriver Vårt Land. Generalsekretær i Blå Kors, Jan Elverum, påpeker at mørketallene garantert er store i denne sammenhengen.

– Det er legenes diagnoser som ligger til grunn, og vi vet at alkohol ikke nødvendigvis blir registrert i tilknytning til for eksempel voldsrelaterte skader, voldtekter og selvmord, understreker Elverum.

I 1999 HADDE SYKEHUSENE 2.505 innleggelser som skyldtes alkohol. I 2010 hadde tallet økt til 4.482, en økning på 79 prosent. Det kommer fram i rapporten «Rusmidler i Norge 2011» fra Statens institutt for rusmiddelforskning (Sirus). Tallene er hentet fra Norsk pasientregister (NPR).

– Vi drikker mer alkohol enn før. Da er det som forventet å se at også antall alkoholrelaterte sykehusinnleggelser øker, sier forskningsleder Elisabet Storvoll ved Sirus til Vårt Land.

Hun presiserer at årsakene til innleggelser kan være akutt forgiftning, psykiske lidelser eller leverskader som følge av alkohol.

TALL FRA STATISTISK SENTRABYRÅ (SSB) viser at nordmenn stadig kjøper mer vin. I tredje kvartal i år ble det omsatt nesten 18 millioner liter vin. Det er en økning på 2,3 prosent fra samme periode i fjor. Jan Elverum ser selvsagt

svært alvorlig på denne utviklingen.

– Mye tyder på at nordmenn i økende grad drikker oftere. Vinkonsumet øker mest, noe som indikerer at også nordmenn adopterer den Sør-Europeiske drikkekulturen. Samtidig opprettholdes den norske flatfylla. Flere og flere nordmenn drikker ett til to glass vin til middagen eller foran TVen også i hverdagen, presiserer Elverum.

Generalsekretæren er svært bekymret for hva dette nye drikkemønsteret innebærer for barna. Han poengterer at stadig flere foreldre synes det er OK å drikke vin i sammenhenger der det er barn til stede.

– Dersom barn lærer at vin naturlig hører med til måltidene, hva gjør det da med deres framtidige alkoholvaner? undrer han, og legger til at mange barn opplever det som ubehagelig å omgås foreldrene selv etter inntak av ett til to glass vin. Barn registrerer adferdsendringer.

DET ER FLEST MENN som blir innlagt på sykehus på grunn av alkohol. Men selv om antall kvinner som blir innlagt er langt lavere, er økningen stor også her. Fra 1999 til 2011 økte antallet med 82 prosent. Dagens kvinner drikker dobbelt så mye alkohol som mødrene sine. Årsaken skal være stress i en hektisk hverdag med jobb, barn og mange plikter. Også likestilling og mer positive holdninger til alkohol bidrar til at kvinner drikker mer og dermed er blitt mer utsatt for å bli syke av alkoholen.

Promillegrenser for narkotika og legemidler

Som første land i verden har Norge fra 2012 innført faste «promillegrenser» for andre rusmidler enn alkohol i trafikken. 20 ulike narkotiske stoffer og legemidler med ruspotensial omfattes av de nye reglene.

SIDEN 1936 har Norge hatt påvirkningsgrenser for alkohol, det vil si en grense der man i alle tilfeller anses å ha reduserte kjøreegenskaper. Grensen har siden 2001 vært på 0,2 promille og kan måles i form av en hurtigtest eller en blodprøve.

FRA OG MED første februar 2012 innføres tilsvarende grenser også for andre stoffer enn alkohol. 20 stoffer er nå oppført med forskjellige promillegrenser. Til tross for at det foreløpig ikke finnes hurtigtester for å fastslå rusen, vil myndighetene

ifølge Folkehelseinstituttet bruke mindre ressurser på å fastsette eventuell dom i slike saker, ettersom påvirkningsspørsmålet hittil har blitt vurdert av medisinsk sakkyndige i saker der et narkotisk stoff eller legemiddel har forårsaket rusen.

Fastgrensesystemet gjelder ikke dersom en lege har forskrevet medisinen og de er i terapeutisk bruk. Da vurderes ulykkesrisikoen som mindre enn ved sporadisk, illegal bruk – på grunn av toleranseutvikling og den gunstige virkningen av behandlingen.

Steenberg Bedriftsrådgivning AS GI Riksv 333 3055 KROKSTADELVA Tlf. 928 37 440	Danielsen Videregående Skole Nygaten 8 5017 BERGEN Tlf. 55 55 98 00	Stette Data AS Temasenteret 6260 SKODJE Tlf. 70 24 41 40	 avd. Ringerike AS Soknedalsv 5 3517 HØNEFOSS Tlf. 32 13 44 05	Sparebanken Møre Midsund 6475 MIDSUND Tlf. 71 27 81 00	Joker Luster 6872 LUSTER Tlf. 57 68 54 82	Vestsink AS 6080 GURSKØY Tlf. 70 08 03 60
 avd. MONTASJE www.gtv.no Kjerrheia 45 4621 KRISTIANSANDS Tlf. 38 01 55 90	Barneverntjenesten i Åsane Åsane Senter 38 5116 ULSET Tlf. 55 56 68 50	Thorkildsen Gartneri A/S Kongsgård Alle 47 a 4632 KRISTIANSANDS Tlf. 38 02 58 42	Fargerike Teppekroa AS Alleen 1 4580 LYNGDAL Tlf. 38 34 55 77	Lid Jarnindustri A/S 5600 NORHEIMSUND Tlf. 56 55 38 00	 5936 MANGER Tlf. 56 34 98 60	Juel Johansen Bilruter ANS Rådalsv. 16 1663 ROLVSØY Tlf. 69 33 51 39
 Skuteviksbodene 1-2 5035 BERGEN Tlf. 55 30 39 00	Østlandske Vindu AS Brandalvegen 851 2219 BRANDVAL Tlf. 62 80 88 90	Fannefjord videregående skole Julsundv 49 B 6412 MOLDE Tlf. 71 24 90 90	 Industriw 2 9062 FURUFLETEN Tlf. 77 71 11 70	 Tomterv 41 1401 SKI Tlf. 64 86 31 03	- SPAR Johan R. Sunde AS 6037 EIDSNES Tlf. 70 19 07 03	Jahr Bilservice Jarv. 3340 ÅMOT Tlf. 32 78 56 08
Tannlege Inger Hattestad Henriksen Kirkev. 230, Lenken 1383 ASKER Tlf. 66 78 78 17	Revisorteam Midt-Telemark A/S 3810 GVARV Tlf. 35 95 67 00	Jørn's Bil og Brems AS Østre Aker v 68 0581 OSLO Tlf. 22 64 88 50	 Veritasv 1 1322 HØVIK Tlf. 67 57 99 00	TALISMAN ENERGY 4003 STAVANGER Tlf. 52 00 20 00	 6401 MOLDE Tlf. 71 24 59 90	 Erik Børresens allé 9 3015 DRAMMEN Tlf. 32 80 80 80
 avd. Aust-Agder Åsbievein 14 4848 ARENDAL Tlf. 37 02 00 02	Leif Gromstads Auto A/S Vesterv 56 4839 ARENDAL Tlf. 37 40 10 00	Stiftelsen Trasoppklinikken Trasoppterr. 25 0672 OSLO Tlf. 23 34 82 00	 Rosenkrantzgatat 89 3003 DRAMMEN Tlf. 32 83 19 85	 8301 SVOLVÆR Tlf. 76 06 79 90	Husfliden AS Øvre Torvg. 20 2815 GJØVIK Tlf. 61 13 42 40	Tannlege Tor Frost Nielsen Strandg. 19 5013 BERGEN Tlf. 55 32 67 24
 Trallfav. 6 4340 BRYNE Tlf. 51 77 88 00	Båragutt AS Stakkevollvegen 65 9010 TROMSØ Tlf. 77 65 70 00	 Nybruveien 7 3055 KROKSTADELVA Tlf. 32 23 10 80	 5745 AURLAND Tlf. 57 63 26 00	Rostad Ungdomsheim Utøy, 7670 Inderøy Tlf. 74 12 48 80	Horten Rørleggerbedrift A/S Storg. 64 3182 HORTEN Tlf. 33 04 36 54	Inter Revisjon Gjøvik AS Storg. 20 2815 GJØVIK Tlf. 61 18 90 90
Granlund Opplæring AS Markadompa 5 2760 BRANDBU Tlf. 61 33 56 48	Stenseth & RS Entreprenør AS Smemyrv. 3474 ÅROS Tlf. 32 24 37 37	Autostil Verksted AS Håkon Magnussons g. 9 7041 TRONDHEIM Tlf. 73 51 26 31	Vennesla videregående skole Brandeheiv. 1 4700 VENNESLA Tlf. 38 15 24 00	Odd Gleditsch AS Dronningens g 3 3211 SANDEFJØRD Tlf. 33 44 83 20	Det Nasjonale Aldershjem for Sjømenn Storg. 22 3290 STÅVERN Tlf. 33 16 53 50	 Ryghgata 6 3050 MJØNDALEN Tlf. 32 23 68 80
Holmestrand Fjellsprenging AS Fossv 11 3647 HVITTINGFOSS Tlf. 977 70 798	Lampeland Bakeri og Konditori AS Dyrmyrg 5 3611 KONGSBERG Tlf. 32 73 31 45	 HEISER OG RULLETRAPPER www.kone.no : 05663	Liakollen Rehabiliteringssenter Høgåsv. 51 1259 OSLO Tlf. 23 43 87 00	Hitra videregående skole 7240 HITRA Tlf. 72 44 20 30	Nærbø Fargesenter AS Jadarv 6 4365 NÆRBØ Tlf. 51 43 33 11	Apokjeden AS Skårersletta 55 1473 LØRENSKOG Tlf. 21 61 10 00
Telemarksavisa AS Telemarksgata 11 3724 SKIEN Tlf. 35 58 55 00	Hommersåk Bil AS Essev 2 4311 HOMMERSÅK Tlf. 51 97 75 50	Stensrud Musikk Storg 19 3193 HORTEN Tlf. 33 04 81 30	Adventistsamfunnet 3529 RØYSE Tlf. 32 16 16 70	Hadelandsbakeriet AS Rådhusv 35 2770 JÅREN Tlf. 61 32 81 38	 5430 BREMNES Tlf. 53 42 89 00	Narvesen CC Gjøvik Jernbanesvingen 6 2821 GJØVIK Tlf. 61 17 93 96
Drammen Isolering & Blikkenslagerforretning as Store Landfall Nedre 10 3024 DRAMMEN Tlf. 934 62 943		Stavanger Katedralskole Haakon VII's g 4, 4005 STAVANGER Tlf. 51 84 63 00		 Ta vernepleierutdanning i Nord-Norge! Da er Høgskolen i Harstad stedet for deg: Godt læringsmiljø, Høy trivselsfaktor, Boliggaranti og gode ordninger for utenlandsopphold (Afrika, Russland, USA, Norden og Europa). Ca 1100 studenter. Fantastisk og sentral beliggenhet ved byens havnepromenade. Nærmere info.: Seksjonsleder Kirsti Koppen kirsti.koppen@hih.no el. opptak@hih.no Tlf. 77 05 81 00 www.hih.no		
 2846 BØVERBRU Tlf. 61 19 91 00		Grubeli Rehabiliteringssenter 4440 TONSTAD Tlf. 38 37 06 30 E-mail: grubeli@online.no www.grubeli.no		Sebbelows Stiftelse Senter for Foreldre og Barn Jens Bjelkesgt 75 B 0652 OSLO Tlf. 23 03 79 00		
 Avd. for helse- og sosialfag Os Alle 9, 1777 HALDEN Tlf. 69 21 50 00 Lyst til å bli: Barnevernspedagog? Sosionom? Vernepleier? Velferdsviter? Kontakt Høgskolen i Østfold www.hiof.no		 avd for Rus- og Avhengighetsbehandling 4604 KRISTIANSANDS Tlf. 38 14 80 00 Ditt lokale forsikringskontor Barnherad: 984 17 000 Tvedestrand: 984 56 580 Kjekenes: 789 19 211 www.forsikringsspesialisten.no		 Skolmar 19 3204 SANDEFJØRD Tlf. 33 48 84 00		
 Masfjorden kommune www.masfjorden.kommune.no	 Rygge kommune avd. for Psykisk Helse www.rygge.kommune.no	 Lunner kommune www.lunner.kommune.no	 Arendal kommune www.arendal.kommune.no	 Grimstad kommune Psykisk Helse www.grimstad.kommune.no	 Time kommune www.time.kommune.no	 Lillehammer kommune www.lillehammer.kommune.no

 Vindafjord kommune www.vindafjord.kommune.no	 Øksnes kommune Psykisk helsearbeid/rus www.oksnes.kommune.no	 Gaular kommune www.gaular.kommune.no	 Sauherad kommune Psykiatritjenesten www.sauherad.kommune.no	 Re kommune www.re.kommune.no	 Stordal kommune Helse- og Sosialetaten www.stordal.kommune.no	 Leirfjord kommune Psykiatritjenesten www.leirfjord.kommune.no
 Frogn kommune Barneverntjenesten www.frogn.kommune.no	 Sarpsborg kommune www.sarpsborg.com	 Kåfjord kommune www.kaafjord.kommune.no	 Tinn kommune www.tinn.kommune.no	 Trondheim kommune avd. Rus www.trondheim.kommune.no	 Skjervøy kommune www.skjervoy.kommune.no	 Bardu kommune www.bardu.kommune.no
 Lærdal kommune Psykisk Helsevern www.lardal.kommune.no	 Radøy kommune barne- og familietjenesta www.radoy.kommune.no	 Utsira kommune - Siratun sykestue www.utsira.kommune.no	 Agdenes kommune www.agdenes.kommune.no	 Gratangen kommune www.gratangen.kommune.no	 Skånland kommune www.skaanland.kommune.no	 Loppa kommune www.loppa.kommune.no
 Eigersund kommune Psykisk Helsetjeneste www.eigersund.kommune.no	 Sarpsborg kommune Kompetansesenter rus og psykisk www.sarpsborg.com	 Time kommune Barneverntjenesten www.time.kommune.no	 Hjartdal kommune Tjeneste Psykisk Helse www.hjartdal.kommune.no	 Dyrøy kommune www.dyroy.kommune.no	 Berlevåg kommune www.berlevaag.kommune.no	 Hammerfest kommune www.hammerfest.kommune.no
 Nordreisa kommune www.nordreisa.kommune.no	 Hurum kommune Virksomhet for barn, ungdom og voksne www.hurum.kommune.no	 Røros kommune Psykisk Helsetjeneste www.roros.kommune.no	 Gran kommune www.gran.kommune.no	 Songdalen kommune www.songdalen.kommune.no	 Våler kommune www.vaaler.kommune.no	 Kvæfjord kommune www.kvafjord.kommune.no
 Sarpsborg kommune Pleie og Omsorg www.sarpsborg.com	 Vadsø kommune www.vadso.kommune.no	 Meløy kommune www.meloy.kommune.no	 Vevelstad kommune www.vevelstad.kommune.no	 Kvalsund kommune www.kvalsund.kommune.no	 Sola kommune Psykisk Helsearbeid www.sola.kommune.no	 Evenes kommune www.evenes.kommune.no
 Hasvik kommune www.hasvik.kommune.no	 Skien kommune Barneverntjenesten www.skien.kommune.no		 Måsøy kommune www.masoy.kommune.no		 Bærum kommune Progress Rustiltak www.baerum.kommune.no	
 Andøy kommune www.andoy.kommune.no	 Marker kommune Psykisk Helse Kontor/Dagsenter 1871 ØRJE, Marker bo- og servicesenter www.marker.kommune.no		 Øvre Eiker kommune Psykisk Helsetjeneste www.ovre-eiker.kommune.no		 Østre Toten kommune Psykiatritjenesten www.ostre-toten.kommune.no	
 Båtsfjord kommune www.baatsfjord.kommune.no	 Nesodden kommune Pleie Omsorg seksjon Psykisk Helse www.nesodden.kommune.no		 Ullensvang Herad kommune www.ullensvang-herad.kommune.no		 Vestre Toten kommune www.vestre-toten.kommune.no	
 Tysfjord kommune www.tysfjord.kommune.no	 Stor-Elvdal kommune www.stor-elvdal.kommune.no		 Kristiansund kommune Enhet Psykisk Helse www.kristiansund.kommune.no		 Asker kommune Sosialtjenesten ved seksjon rustiltak www.aker.kommune.no	
 numedal blomster 3623 LAMPELAND Tlf. 32 76 11 77	Gran Handel og Håndverk Storg. 28 2750 GRAN Tlf. 61 33 15 10	Vadsø videregående skole Karl Rasmussens Plass 1 9800 VADSØ Tlf. 78 96 36 00	Finnøy Grave og Sprengningsservice AS Judaberg 4160 FINNØY Tlf. 51 71 25 36	Bilxtra Askim Haugomg 4 1811 OSLO Tlf. 69 88 84 00	Engelsviken Slipp AS 1628 ENGALSVIK Tlf. 69 33 31 65	Aaserud Møbler A/S Røllighetsv 9 1738 BØRGENHAUGEN Tlf. 69 16 66 60
Partrederiet Mjånes 9531 KVALFJORD Tlf. 78 43 86 47 <i>Sightseeing på Altafjorden</i>	Eidsvoll Auto Løkenvægen 2072 DAL Tlf. 63 95 17 90	Valle videregående skole 2850 LENA Tlf. 61 14 33 50	 Nordnorsk Pensjonistskole 5920 Sæmne	 Haugesund Sparebank 5501 HAUGESUND Tlf. 03 240	 Synergi Helse Børsemakergata 4 3045 DRAMMEN Tlf. 31 01 19 80	Ludvig Kamperhaug A/S 1713 GRÅLUM Tlf. 69 14 43 77
Norsk Signode AS Ryghgata 4 B 3050 MJØNDALEN Tlf. 32 23 18 80	Sørlandetsykehus HF Arendal Sykehusv. 1 4838 ARENDAL Tlf. 37 01 40 00	 TK AUTO Brårveien 4 a 3174 REVETAL Tlf. 33 06 49 25	Rex AS Industriv. 5 1825 TOMTER Tlf. 69 92 49 49	Bil & Mc Skolen Stavanger AS Haakon VII's gt 8 4005 STAVANGER Tlf. 51 56 77 80	NORDAKEH BUNADER A/S Østervåg 19 4006 STAVANGER Tlf. 51 89 70 40	 KONGSBERG KRISESENTER 50 år for den blå - 1980 - 2030 Tlf. 32 73 64 00
Naglestad Bruk Songdalsv. 111 4645 NODELAND Tlf. 32 28 21 40	 Haugesund Sparebank avd. Bømlo 5443 BØMLO Tlf. 03 240	Sortland videregående skole Parkveien 7 8405 SORTLAND Tlf. 75 65 56 60	Bohus Interiør Møbelforretning AS 3902 PORSGRUNN Tlf. 35 93 14 20	Autosalg A/S Storetveitv 58 5826 BERGEN Tlf. 55 36 10 00	 FOSSUM-KOLLEKTIVET VIST NYTTER DET! Tlf. 69 83 31 66 Tlf. 69 83 31 01 www.fossumkollektivet.no e-post: post@fossumkollektivet.no	

Blå Kors' oppfatning er at alkoholreklame er reklame vi ikke trenger og som ikke er ønskelig på norske TV-skjermer. Vi tror vi har storparten av norske politikere og den norske opinionen med oss.

Reklamen ingen vil ha

I dette nummer av Rusfri kan du lese om rapporten «Fakta om alkoholreklame» som Blå Kors i februar sendte til alle representantene på Stortinget. Sammen med Blå Kors Internasjonale Forbund (IFBC) har Blå Kors Norge sett nærmere på den globale alkoholindustrien og dens PR og markedsføring.

Vi har sett på hva slags selskaper som egentlig står bak produksjon, distribusjon og markedsføring av produkter som norske forbrukere finner i hyllene på Vinmonopolet eller i dagligvarehandelen. Videre har vi sett på hva som er motivene for den omfattende markedsføringen og promoteringen av alkoholprodukter som er vanlig i utlandet. Sist men ikke minst, har vi gått grundig inn i det underliggende budskapet og taktikken som er gjennomgående i praktisk talt all alkoholreklame.

ENKELTE VIL NOK BLI OVERRASKET når de oppdager at det som av alkoholindustrien fremstilles som et lite lokalt bryggeri i virkeligheten er eid av gigantiske multinasjonale selskaper. Vi som har utarbeidet rapporten håper den kan bidra til å synliggjøre at alkoholreklame ikke kan sidestilles med annen reklame på TV og i avisene.

Etter Blå Kors' oppfatning vitner den strategien og praksisen som gjennomgående avtegner seg i alkoholindustriens PR og markedsføring om en kynisk industri hvis hovedmålsetting er å maksimere salget og dermed maksimere profitten. Alkoholindustrien tar i liten grad innover seg at skadelig bruk av alkohol hvert år påfører samfunnet og enkeltmennesker store lidelser, både i utlandet og her hjemme.

Norske myndigheter anslår at 120.000 barn og unge i Norge lever i en tilstand som trues av andres rusmisbruk. De har en helt annen historie å fortelle enn alkoholindustrien. 6000

alminnelige norske kvinner og menn som behandles for alkoholmisbruk hos Blå Kors hvert år har også en helt annen historie å fortelle. De kjenner seg ikke igjen i alkoholindustriens glamorøse markedsføringsuttrykk.

HELDIGVIS HAR NORGE I STOR GRAD VÆRT FORSKÅNET for alkoholreklame gjennom vårt reklameforbud. Samtidig opplever vi at det norske reklameforbudet er under sterkt press fra kommersielle krefter. Blå Kors og andre aktører på rusfeltet blir stadig gjort oppmerksom på overtramp av reklameforbudet. Men med begrenset oppfølgingskapasitet fra myndighetenes side er det svært sjelden at det sanksjoneres mot selv soleklare brudd på reklameforbudet.

I en tid der det er fare for at norske forbrukere innen relativt kort tid kan bli utsatt for alkoholreklame på norske TV-kanaler som sender fra utlandet, mener Blå Kors at det er viktig å vise fram sannhetene om alkoholindustriens markedsføringsteknikker. Blå Kors sin oppfatning er at dette er reklame vi ikke trenger og som ikke er ønskelig på norske TV-skjermer. Og Blå Kors oppfordrer norske forbrukere, politikere og ansvarlige myndighetspersoner til å gjøre seg opp sin egen mening om dette.

BLÅ KORS OPPLEVER AT AKTØRER FRA ALKOHOLINDUSTRIEN og deres støttespillere ytrer krav om at reklameforbudet må oppheves dersom Norge likevel påtvinges alkoholreklame

over kanaler som sender fra utlandet. Dette er Blå Kors sterkt uenige i, og vi tror vi har storparten av norske politikere og den norske opinionen med oss. Blå Kors mener tvert imot at en slik åpning gjør reklameforbudet viktigere enn noen gang!

I vår rapport om alkoholdekning i norske aviser fra 2009 dokumenterte vi at de fire storavisene VG, Dagens Næringsliv, Aftenposten og Dagbladet alene i løpet av ett år brukte 312 helsider på positiv «forbrukerorientert» alkoholomtale. Dette omfanget har neppe sitt like i noe annet land. Nettopp derfor er det så viktig ikke bare å opprettholde reklameforbudet, men også å styrke det!

Rapporten «Fakta om alkoholreklame» er Blå Kors sitt bidrag for å motvirke en svært tvilsom form for markedsføring som i mange tilfeller retter seg mot de mest sårbare i samfunnet, nemlig barn og unge.

Jan Fleeter

AV **JAN ELVERUM**
 GENERALSEKRETÆR, BLÅ KORS NORGE

Teknikken AS Lundeåvåg 5 4550 FARSUND Tlf. 916 58 484	 Rakkestadv 1 1814 ASKIM Tlf. 69 83 80 10	 7541 KLÆBU Tlf. 72 83 00 00	Valdres folkehøgskule AS Kongsv 75 2920 LEIRA I VALDRES Tlf. 61 35 95 00	 Åsv. 7, 3475 SÆTRE Tlf. 32 79 29 20	Nøtterøy videregående skole Rektorv 10 3140 NØTTERØY Tlf. 33 35 10 00	 HØGSKOLEN I HARSTAD HARSTAD UNIVERSITY COLLEGE Havneg 5 9404 HARSTAD Tlf. 77 05 81 00
Byggmester Lars Olav Bergsvåg 5590 ETNE Tlf. 53 75 65 27 Mobil 415 66 055	 Stasjonsv. 46 4460 MOI Tlf. 51 40 40 00	Oxum Containerservice Oksumv. 125 3949 PORSGRUNN Tlf. 35 51 81 34	Sundvolden Hotel Dronningv. 2 3531 KROKKLEIVA Tlf. 32 16 21 00	Elektro Maskin AS Gjesdalv. 3 4306 SANDNES Tlf. 51 68 17 70	Stranda Vidaregåande Skule Hevdsalsvegen 52 6200 STRANDA Tlf. 70 26 86 80	
Orkdal videregående skole Follo, 7300 ORKANGER Tlf. 73 86 66 00		Manglerud videregående skole Plogv. 24, 0681 OSLO Tlf. 22 76 16 00		Hedmark Transportarbeiderforening Folkets Hus, 2326 HAMAR Tlf. 62 54 09 79		 Korsvikfjoden Ind.omr. 4639 KRISTIANSAND S Tlf. 38 19 20 00
 A. DIDRIKSEN KIROPRAKTORSENTER MNKF www.kiropraktor-senteret.no Klinikk for Muskel-Ledd- Nervelesjoner TLF 577 20945		 KAN DET VÆRE PSYKOSE? Dette er en oppgave som kan løses ved å se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. Dette er en oppgave som kan løses ved å se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. TIPS 1. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 2. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 3. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 4. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 5. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 6. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 7. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 8. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 9. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 10. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 11. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 12. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 13. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 14. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 15. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 16. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 17. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 18. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 19. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 20. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 21. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 22. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 23. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 24. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 25. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 26. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 27. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 28. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 29. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 30. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 31. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 32. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 33. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 34. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 35. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 36. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 37. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 38. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 39. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 40. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 41. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 42. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 43. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 44. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 45. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 46. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 47. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 48. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 49. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 50. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 51. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 52. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 53. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 54. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 55. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 56. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 57. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 58. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 59. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 60. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 61. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 62. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 63. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 64. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 65. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 66. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 67. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 68. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 69. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 70. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 71. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 72. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 73. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 74. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 75. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 76. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 77. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 78. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 79. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 80. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 81. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 82. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 83. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 84. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 85. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 86. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 87. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 88. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 89. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 90. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 91. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 92. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 93. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 94. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 95. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 96. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 97. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 98. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 99. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose. 100. Se på de ulike symptomene som oppstår ved psykose.		Bygdøy Rehabiliteringssenter Dronninghavnveien 10, 0287 OSLO Tlf. 23 42 75 60		
Søgne videregående skole Søgnetunet 3, 4640 SØGNE Tlf. 38 05 47 00 Naturbruk - Tipp - Design og Håndverk - Blomsterdekorator		 3007 DRAMMEN Tlf. 32 23 46 00		 Rådhusg. 1, 2270 FLISA Tlf. 62 95 66 00		 Kopstadveien 3 3180 NYKIRKE Tlf. 33 07 19 80
 ALGRØY ELEKTRO AS Tellnes Næringspark, 5357 Fjell Alt i el-installasjoner, datanettverk og alarmanlegg Tlf. 56 33 62 40 Faks 56 33 53 19 Lampebutikk Sartor Senter. Tlf. 56 33 62 40		Sigvald Bergesen D.Y. og Hustru Nanki's Almennyttige Stiftelse Dronningen 1, 0287 OSLO Tlf. 23 13 15 90		 avd for vernepleierutdanninga 6402 MOLDE Tlf. 71 21 40 00		
 Nærhet til begivenhetene - rimelig, sentralt og enkelt! Trykksalget med innkjøring, betalt ved parkering, automatisk som er plassert ved inngang for gjester. - GRATIS KORT VED UTLEGGING. P Rogaland fylkeskommune KIF SAUER TILGJENGELIGHET - se www.park.no eller ring oss på 57 36 12 97 00		HMS-Finnmark Henry Karlsens plass 1 9800 VADSØ Tlf. 78 94 12 00		 venner, samhold og læring på et sted du blir sett Aglo videregående skole i Stjerdal har skoletilbud for ungdom og voksne. Vi tilbyr videregående kurs innen bygg og anleggsteknikk, design og håndverk, helse- og sosialfag, teknikk og industriell produksjon, service og samfunnsfag samt påbygging til generell studiekompetanse. Mer info på: www.aglo.no		 4001 STAVANGER Tlf. 51 51 66 00

Returadresse:
Blå Kors Norge
Storgata 38
N-0182 Oslo

Ettersendes ikke ved varig adresseendring, men sendes tilbake
til avsenderen med opplysning om den nye adressen.

B ØKONOMI
ÉCONOMIQUE

NORGE P.P. PORTO BETALT

Drømmedag for små og store

I starten av februar fikk barn, foreldre og ansatte ved Barnas Stasjon en opplevelsesdag utenom det vanlige. Vår nye samarbeidspartner, SAS Institute, stilte opp som et hjertevarmt og engasjert vertskap.

AV **TINA FAGERHUS BRODAL** TEKST **STEINAR GLIMSDAL** FOTO

SAS Institute har lenge ønsket å invitere barn og voksne tilknyttet Barnas Stasjon (Tønsberg, Drammen, Fredrikstad og Hamar) til en skikkelig opplevelsesdag, og på søndag gikk altså planene i oppfyllelse. Den planlagte drømmedagen ble en suksess fra ende til annen. En ganske kald Oslodag til tross: akekonkurranse, pølsegrilling og rebusløp gjennom Oslos gater med pauser fylt av saft og boller, gjorde at både små og store koste seg og holdt varmen.

Etter de fartsfylte uteaktivitetene inviterte SAS Institute de godt over femti deltakerne på «Flåklipa Grand Prix»

på gamle Frogner kino, noe som tydelig var stor stas. Med popkorn på fanget og jus i hånden storkoste barn så vel som voksne seg.

Og da dagen omsider nærmet seg slutten, fikk barna utdelt Donald-blader og bøker for å ha som lesestoff på reisen hjem! En deilig dag fylt av glede, moro og masse hygge – en dag både små og store kommer til å huske og ikke minst varme seg på i lang tid...

En stor takk til SAS Institute som gjorde drømmedagen mulig!